

POMURSKI VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA
ZA POMURJE

Leto VIII. — Stev. 18

Murska Sobota, 10. maja 1956

Cena din 10.—

Prijateljski obisk predsednika republike Tita Franciji

POISKATI JE TREBA NOVE NAČINE IN NOVA POTA ZA SPORAZUMEVANJE MED NARODI

Zdravica predsednika Tita Predsedniku francoske republike

7. maja je prispel v Francijo na prijateljski obisk maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito s svojim spremstvom, v katerem je med drugimi tudi državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović. Francija in njeni voditelji so predsednika Tita priščno sprejeli, prav tako je visokega gosta pozdravilo tisoče Parisanov, ko se je peljal s predsednikom francoske republike René Cotyjem proti Elyzejski palači, kjer je nastanjen.

Predsedniku Titu so bile v Parizu izkazane vse vojaške časti, njegov prihod je pozdravila salva iz 101 topov, iz rok predsednika francoske republike pa je sprejel najvišje francosko vojaško odlikovanje.

Zvečer istega dne je predsednik Coty priredil svečani sprejem, na

katerem sta oba predsednika izmenjala zdravici, v katerih sta se izrekla za čim bolj plodno vsestransko politično, kulturno in gospodarsko zblizanje med obema državama, poleg tega pa sta poudarila, da je treba poiskati nove poti in načine za sporazumevanje med državami in narodi v mednarodnem sodelovanju in drugem.

V torek, 8. maja so se pričeli prvi državniški razgovori v palači Matignon. Prvih razgovorov so se udeležili predsednik republike Tito, državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović, jugoslovanski veleposlanik v Parizu dr. Aleš Bebler in generalni sekretar predsednika

evropskega sodelovanja in najvažnejša vprašanja mednarodne politike. Tako z jugoslovanske kakor tudi s francoske strani pripisujejo razgovorom velik pomen glede na to, da utegneta državi pri sedanjem svetovnem položaju imeti zelo važno vlogo v naporih za zgraditev miru v svetu.

Zdaj pa zares:
pomlad je tu,
ne le na
koledarju —
tudi v naravi.
Kakor da nas
ne bi hotel
razočarati —
po deževnem
zadnjem dnevu
aprila, nas je
že prvi majski
dan obsul s svojo
pomladno lepoto.
Z njo se odeva
tudi brezov
drevoored

(Foto Kološa)

Sodelujmo vsi pri higienskem zboljšanju živila je letošnje geslo v Tednu Rdečega križa

Letošnji teden Rdečega križa ima globljo vsebino, kakor pa so jo imeli dosedanja, ki so bili večinoma kampanjski. Pod geslom »Sodelujmo vsi pri higienskem zboljšanju živila« so šle letos organizacije Rdečega križa v akcijo skupno z ostalimi organizacijami, ki so zainteresirane, da se živila resnično higiensko zboljšajo.

Tako se je tudi v Murski Soboti povezal Okrajni odbor RK — o vsem tem in še o naslednjem, o čemer poročamo, nam je povedal ne-

kaj besed njegov predsednik tov. Karel Barbarič — s predstavniki Okrajne Trgovinske in Gostinske zbornice, z Zvezo ženskih društev, Društvom prijateljev mladine, s Socialistično zvezo in z mladinsko organizacijo. Pobudo za letošnje organizacijo Tedna Rdečega križa so imeli v rokah občinski in vaški odbori RK, ki so sestavili pripravljalne štabe, ki so tudi po navodilih OORRK izdelali programe za izvedbo Tedna RK po občinah.

menom, da bi zainteresirale dekleta za gojenje zelenjave v vrtovih in za estetsko ureditev vrtov in bližnje okolice pri hišah.

Posamezne komisije pri organizacijah RK, kakor za zdravstveno prosveto in za male asanacije, so prilagodile svoje letne načrte letošnjemu geslu ob Tednu RK. Tako bo komisija za zdravstveno prosveto prirejala skozi vse leto predavanja o prehrani in živilih, komisija za asanacije pa bo stalno pregledovala domove, stranišča, gnojišča ter opozarjala gospodarje, da vzdržujejo red in čistoto na teh objektih. V to akcijo bo pritegnila tudi podmladek RK. Skupno z gasilci bodo očistili in odstranili mlake po vaseh, kjer je navadno pravo leglo mrčesa in raznih bolezni.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Geslo, ki naj velja skozi vse leto

V Radgoni je bilo v okviru Tedna posvetovanje o zboljšanju prehrane. Na tem posvetovanju so sklenili, da bodo šli z referati s posvetovanja po vaseh in tako posredovali snov tudi množicam. Na hišne svete bodo apelirali, da zasade okoli hiš čimveč dreves in zelenja. Tam, kjer sušilnice že obstajajo, jih naj popravijo, da bodo primerne za uporabo, kjer pa jih še nimajo, naj zgrade nove. Sklenili so tudi, da bodo ustanovili društvo za napredek gospodinjstva in mlečne kuhinje po šolah. Taka posvetovanja bodo tudi po ostalih občinskih središčih, organizirata pa jih Okrajna zveza ženskih društev in Sekcija zadružnic pri OZZ.

Razen posvetovanj pa bo sekcija zadružnic in Gospodinjki center

pripravil tečaje za konserviranje sadja in zelenjave. Ti tečaji bodo trajali vse leto. Osnovne organizacije RK bodo v Tednu sklicale dekleta, ki so končala zdravstveno-prosvetne tečaje, z mladino z na-

POMURSKA MLADINA V ZNAMENJU PRIPRAV NA VELIKI PRAZNIK

V teh dneh se pripravlja mladina Pomurja na veliko mladinsko manifestacijo: Praznik mladine, ki bo v Murski Soboti od 5. do 10. junija. Pred to osrednjo prireditvijo bodo proslavili Praznik mladine tudi v posameznih občinah. Eno ali dvodnevne proslave v občinskih središčih bodo nekak uvod v centralno

proslavo, ki bo pokazala delo in uspehe mladine na vseh področjih družbenega življenja. V okviru Praznika mladine bo tudi okrajni zlet Partizanov. Na zletu bodo sodelovala vsa društva Partizan v okraju; spored je zelo pester in obsega različne telovadne nastope.

Program Praznika mladine je res pester, in to pravzaprav dokazuje, da je naša mladina na pravi poti, da vsestransko dela, živi v vsakim korakom z našo družbeno stvarnostjo. V okviru Praznika mladine bodo pripravili več odskih del, nastopili bodo pevski zbori, tamburaški orkestri, predviden je tudi literarni večer mladih literatov in splošni mladinski večer z mešanim programom (pevske točke, tamburaši, recitacije itd.).

Za zaključek enotedenskih prireditev pripravljajo povorko, v kateri bodo sodelovali pripadniki predvojaške vzgoje, mladi gasilci, mladi zadružniki, taborniki in še pripadniki nekaterih drugih množičnih organizacij. To bo vsekakor veličasten zaključek velike enotedenske proslave.

O tem programu je razpravljajal pred nekaj dnevi Okrajni komite LMS v Murski Soboti, kjer sta sodelovala kot gosta tudi Rudi Bregar, član predsedstva CKLMS in Jože Gričar, sekretar Okr. odbora SZDL. Na sestanku so govorili tudi o delu organizacij mladih zadružnikov, ki so v nekaterih krajih že uspešno zajele problematiko svojega okolja. Kljub temu pa bo potrebne s strani mladinskih vodstev še precej moralne podpore, da bodo zaživeli tudi tisti aktivni mladih zadružnikov, ki doslej še niso dojeli pravega torišča svojega dela.

-jm

DOGODKI ZADNJIH DNI

Ce izozamemo Maršalov obisk francoski republiki (o katerem pišemo na drugem mestu) in ki je trenutno gotovo centralni politični dogodek tudi v svetovnem diplomatskem merilu, pravočasno kaj izrazito posebnega ne moremo zapisati. Res, generalni sekretar Organizacije Združenih narodov, Dag Hammarskjöld, se je vrnil z mirovne poti s Srednjega Vzhoda in o njej tudi poročal Varnostnemu svetu. Dejal je, da je z njo zadovoljen in da je dobil obljubo vseh prizadetih vlad (se pravi zlasti Izraela, Sirije, Egipta in drugih), da se bodo držale sporazuma o premirju in prekinitvi sovražnosti. — Upajmo, da ne bo ostalo samo pri besedah in obljubah! Če bi resnično dosegli mir v tem delu sveta, bi bila odstranjena precej ozemirjiva vojna nevarnost, ki je lahko neprijetna tudi za ostale države, ki v arabsko-izraelski spor niso vpleten.

Zdi se, da je francoski ministriški predsednik Guy Mollet vendarle dobil podporo širših francoskih krogov v svoji politiki ob Alžira. Čujejo se tudi glasovi, da je v teku diplomatska akcija za kompromisno rešitev alžirskih vprašanj. Torej se tudi na tej »fronti« obeta mir? Ves svet ga bo samo pozdravil!

Nekoliko večji politični značaj je imelo nedavno končano zasedanje Sveta ministrov Atlantskega pakta. Tisti, ki je mislil, da se bo ta vojaška organizacija kar na lepem spremenila v gospodarsko že po tem zasedanju, se je seveda zmotil. Res je bilo govora o tem, da nudi nova sovjetska politika realne možnosti za reševanje mednarodnih spornih vprašanj in da obstajajo možnosti za zblizanje med Vzhodom in Zapadom — toda kaj več pa niso sklenili. Tako je naletel tudi načrt francoskega zunanjega ministra Pineauja, ki je predlagal ustanovitev svetovne agencije za gospodarski razvoj, na zelo hladen sprejem. Francoz pa je delno le uspel. Imenovali so odbor treh ministrov, ki bodo dajali Svetu priporočila o sredstvih in načinih za zboljšanje in razširitev sodelovanja med državami Atlantskega pakta. Tudi končno sporočilo, v katerem je rečeno, da »sedanji položaj nudi možnost za nadaljnje miroljubne iniciative atlantskih držav« je še kar optimističnega značaja.

Najbolj razočarani pa so bili nad rezultatom konference gotovo Grki, kajti Svet ni razpravljal prav ničesar o ciprskem vprašanju, tako da je ta problem ostal še slejkoprej odprt.

VREMENSKA NAPOVED
za čas od 10. do 20. maja:

V začetku druge polovice tekočega tedna nagnjenje k padavinam, sicer do konca tedna povečini jasno vreme. V prihodnjem tednu večkrat nevihtne padavine, vendar bo prevladovalo sončno vreme.

Dr. V. M.

republike dr. Joža Vilfan, s francoske strani pa ministriški predsednik Guy Mollet, minister za zunanje zadeve Christian Pineau in francoski veleposlanik v Beogradu Jean Baellen.

Razgovori so obsegali politične, gospodarske in kulturne zveze med obema državama, splošne probleme

Ob občnem zboru Društva ekonomistov v Ljutomeru

Tekoča gospodarska problematika daje dovolj gradiva za študij

Analiza članstva Društva ekonomistov v Ljutomeru kaže, da je včlanjen skoraj ves finančni kader ljubotemskega območja. Dosedanje delo društva je že pokazalo prve uspehe. Knjigovodski kader, ki je bil še pred kratkim izredno šibak, je dobil pri predavanjih DE trdno osnovo, ki jo je izpopolnjeval v vsakdanjem praktičnem delu.

Od ustanovitve društva do prvega letnega občnega zbora, ki je bil pred kratkim, so zabeležili ljubotemski ekonomisti 690 študijskih ur, se pravi študijskih ur, pri katerih so slušatelji marsikaj pridobili. Tehnika obračunavanja dohodka in delitev dobička, predpisi o gospodarnosti z osnovnimi sredstvi, predpisi o delitvi dohodka gospodarskih organizacij itd., to je bila snov lanskega in delno letošnjega programa.

V zimski sezoni je bilo tudi 5 strokovnih predavanj, ki so se jih udeležili skoraj vsi člani.

Cepprav so se udeležili nekateri člani upravnega odbora DE osrednjih posvetovanj ekonomistov v Ljubljani in Beogradu, je bilo sodelovanje z ostalimi DE v Pomurju preslabo. To je potrdil tudi občni zbor društva. Še več. Doslej tudi Društvo ekonomistov v Ljutomeru ni sodelovalo pri Regionalnem načrtu Pomurja, niti pri obravnavanju kakega drugega osrednjega problema, ki se tiče gospodarskega razvoja Pomurja. To je bila slabost, ki jo bo treba letos vsekakor odpraviti.

Vse te pomankljivosti pa so upoštevali člani Društva ekonomistov pri sestavljanju delovnega programa za naslednje delovno leto. Organizirati nameravajo 4 predava-

nja o gospodarskih problemih iz različnih sektorjev gospodarstva, uvesti praktični študij in to vsakih 14 dni, razen tega se zanimati za

Med znamenitosti in privlačnosti Pariza, glavnega mesta prijateljske Francije, sodi tudi slobiti, 300 metrov visoki Eiffelov stolp. Menda ni tujca, ki ne bi želel povzpeti se nanj, ko ga pot zanese v to milijonsko mesto

delo ostalih društev ekonomistov v Pomurju. Letos nameravajo organizirati tudi poučno ekskurzijo v Zagreb in v Maribor.

Vsekakor važno pa bo tesnejše sodelovanje Društva ekonomistov z organi delavskega in družbenega

samoupravljanja. V tej smeri čaka ljubotemsko Društvo ekonomistov še precej dela, ki pa bo pri dobri organizaciji vsekakor uspešno. Ne

bi bilo nepravilno, če bi posredovali osnove ekonomike tudi posameznim članom upravnih odborov in delavskih svetov podjetij. S tem bi došlo društvo najboljše vez s tekočo družbeno-gospodarsko problematiko svojega okolja.

Že sedaj se pridno pripravljajo za Občinski teden v Lendavi

Občani v lendavski občini bodo slavili svoj praznik od 5. do 10. junija. Poseben pripravljalni odbor je začel z delom že aprila. Za letošnji Občinski teden pripravljajo v Lendavi tudi bogat kulturni spored. Domače DPD Svoboda se pripravljajo že več mesecev. Dramska sekcija bo nastopila kar s tremi igrami: slovensko, hrvaško in madžarsko. Posebno pridno vadijo pevci.

Priredili bodo samostojen koncert pod vodstvom prof. Vladimirja Močana. V programu bo sodelovalo Taborniško lutkovno gledališče, TVD Partizan, nogometaši, kegljači in gasilci. Pripravljalni odbor pa bo povabil ob tej priliki nekatera društva iz sosednjih občin.

V okviru Občinskega tedna bo v Lendavi tudi Turistični teden, ki ga pripravlja lendavsko Olepše-

valno društvo. Do začetka Občinskega tedna bo Olepševalno društvo v Lendavi uredilo več nadržtov. Med največja dela sodi ureditev lendavskega gradu. Ob zaključku Občinskega tedna bo Olepševalno društvo odprlo v Lendavskih gorah tudi turistično postojanko.

-jo-

Omejitveni ukrepi na železnici ali Kako posamezniki pojmujejo svobodo tiska in delavsko upravljanje?

V 16. št. našega lista smo pod naslovom »Omejitveni ukrepi na železnici...« pisali o problemu, ki je zlasti važen za prebivalce Goriškega, zdaj pa nekaj kritičnih pripomb k odgovoru Železniške direkcije in o odnosu do našega tiska.

V zvezi z omejitvenimi ukrepi na železnici vzdolž proge M. Sobota-Hodoš je Direkcija jugoslovanskih železnic v Ljubljani pisмено odgovorila pristojnim činiteljem, da je te ukrepe narekovala težnja po varčevanju in znižanju izdatkov za dežurno službo; zato so na določenih progah s slabšim prometom vpeljali na nekaterih mestih službo z enojno zasedbo, prekinili nočno službo in odredili za uslužbenca en dan odmora v tednu.

Proti temu ukrepu pa se da ugovarjati, če ga ocenjujemo v luči krajevnih razmer, pri čemer je potrebno upoštevati, da ob nedeljah, ko so železniške postaje ob tej progi zaprte, opravljata službo na vlakih dva sprevodnika namesta enega (običajno) in da kljub temu ostane precej vstopnih potnikov brez voznih kart. Torej: na eni strani smo nekaj pridobili, na drugi strani pa tudi precej izgubili. Sele natančnejša analiza bi pokazala, kdo ima prav in koliko: ali je vmes trenutna gospodarska korist ali pa celo izguba.

Železniška direkcija je tudi pisмено obvestila, da so upravičene pritožbe potnikov zastraženi zaprti čakalnici; zadevo so že uredili in bodo ti prostori tudi ob nedeljah dostopni potujočim. Prav tako bodo poskušali ugoditi koristnikom železniških transportnih sredstev, da bodo lahko nakladali tudi ob nedeljah.

Ni pa bila ugodno sprejeta pritožba zastraženi ukinitve nočne službe na železniški postaji v M. Soboti z motivacijo, da v času med 22.10 in 5.52 uro ni nobenega prometa na njej. Pustimo ob strani podrobnejše argumente in se rajši ustavimo pri zaključnem stavku: »Pri prihodu zadnjega vlaka ne pride čakalnica v poštev za potnike, ker odidejo na svoje domove.«

Pozablja se, da je M. Sobota okrajno središče, kamor zahaja po opravkih mnogo

ljudi iz različnih krajev države, razen tega pa je tranzitna postaja na progi proti Hodošu. Ko pripelje zadnji vlak, je postaja brez vsakega uslužbenca, na katerega bi se potniki lahko vsaj obrnili po informacije in nasvete, kajti kretnik, ki je v tem času v službi, mora nekaj sto metrov daleč od postajnega poslopja k voznemu signalu in se vrne šele tedaj, ko tam opravi svoj posel. Drugo pa je: iz Banata in dru-

Zadeva še z druge plati

Te kritične pripombe pa imajo drugorazreden pomen. Prav gotovo je važnejše, kako so prizadeti sprejeli javno kritiko v našem časopisu, izrečeno na račun omejitvenih ukrepov, in kako pojmujejo svobodo tiska v naši socialistični deželi. Težko si je namreč razložiti (v pozitivnem smislu) postopek direkcijskega organa, ki je med uslužbenici soboške železniške postaje poizvedoval, kdo je napisal članek za naše liste. Cemu to poizvedovanje — morda zato, da bi proti morebitnemu piscu iz vrst železničarjev disciplinsko ali drugače ukrepali? Tak način reagiranja na javno kritiko v našem socialističnem tisku prav gotovo ni sprejemljiv, saj bi lahko prizadeti prav v tem tisku odgovorili in pojasnili pred javnostjo, zakaj so se odločili za obravnavane omejitvene ukrepe.

Ob takem odnosu do naše javnosti in njegovega tiska pa se ni potrebno čuditi, da posamezni vodilni uslužbenici na železnici pri odločanju o važnih zadevah (personalnih, lokalnih itd.) zdrknejo mimo organov delavskega upravljanja in odločajo na svojo pest, pri tem pa še izjavljajo: »Saj imate delavski svet in upravni odbor, imate sindikat, imate vse — kaj pa še hočete več! Pri taki praksi so delavski organi samo mlača na papirju, ki ji je ko-

zih predelov dopotuje mnogo ljudi, ki odhajajo na Goričko — bodisi po službenih opravkih ali pa se vračajo s sezonskega dela. Tem potnikom ne preostane nič drugega, kakor da prebijajo noč pod milim nebom (ob zaprti čakalnici seveda!) in naslednji dan potujejo dalje proti Hodošu. To se kaj rado pripeti tudi drugim potnikom, ki ne morejo tako pozno (po 10. uri zvečer!) dobiti prenočišča v mestu. V odprtih čakalnicah pa bi lahko za silo odpočili svoje ude in se zatekli v njo vsaj pred dežjem, mrazom in drugimi naravnimi neprijetnostmi!

nici odpravili opisane slabosti in dali večjo veljavo organom delavskega upravljanja. S. K.

Tisoče in tisoče pozdravov bo tudi letos ponesla tovarišu Titu naša mladež

(Foto Kološa)

Pismo iz Gaberja, z vprašanjem: Kje je morala takih ljudi?

Ze lani decembra se je zgodilo, da so državljana Martina Papeža iz Hotize pokopali za plot pokopališča, vse zato, ker je bil napredno usmerjen in je kot tak v svoji oporoki zapisal, da ne mara cerkvenega pogrebnege obreda. Pohodnik za to »versko« akcijo je bil takratni odbornik lendavske občine iz Hotize. Njegovo ravnanje, ki je imelo očitne znake vzbujanja verske nestrpnosti in mržnje — torej v naši družbi ureditvi nevdružnega in sovražnega dejanja — niso obsodili samo pošteti prebivalci okrog Lendave, marveč tudi širša javnost (glej mariborski Večer, december 1955).

Pred dnevi smo spet dobili prispevek, iz katerega je razvidno, da se posamezniki še vedno hočejo poigravati z versko svobodo v naši socialistični domovini, pri čemer pa pozablja, da s svojim početjem samo razkrivajo svoja nazadnjaška hotenja. Poslani prispevek dobesedno objavljamo.

Počasi, a zato tembolj dosledno prodira med naše ljudi socialistična

Čez 6.000 tekačev in 130.000 gorečih pozdravov tovarišu Titu!

Letošnji 25. maj, rojstni dan drugega marsala Tita, sovpada v čas, ko se bo naš Predsednik republike vrnil z državniškega obiska iz prijateljske Francije, zato bo srečanje z njim še pristrčnejše in prežeto še z bolj gorečo ljubeznijo do tistega, ki je dosedaj varno vodil našo barko čez razburkano morje velikemu svetniku nasproti — socializmu. Srca milijonov jugoslovancev bodo v teh sončnih majskih dneh še močnejše utripala za moža, ki je prvi nosilec slavne epopeje jugoslovanskih narodov v vojni in miru — za najbolj odkritosrčnega glasnika sožitja in sporazumevanja med narodi, za Tita, za legendarno osebnost Evrope!

Iz Pomurja bo letos nosilo čez 6000 tekačev pozdrave našega delovnega ljudstva tov. Titu za njegov 64. rojstni dan. Skozi naše kraje bo vodila pot dveh republiških štafet, ki bodo krenile iz Lendave in Že-

leznihi dyeri — prva iz srca naše naftne industrije, velike pridobitve socialistične graditve, druga pa iz krajev, kjer že vstaja nov človek iz nekdanjega zatiranega in brezpravnega vinarja. Republiška štafeta belih rudarjev bo tekla čez prekmurske poljane in kolnike, ustavila se bo v M. Soboti, Gor. Radgoni, Slov. goricah... Železnodverska štafeta pa bo krenila skozi Ljutomer, Ormož, Ptuj... Ljudje in kraji, skozi katere bo vodila pot obeh štafet, se že pripravljajo na svečane sprejeme; 18. maja zgodaj zjutraj bodo povsod zaplapolale zastave, kraji bodo v zelenju in cvetju, ljudje se bodo zbirali in dali duška svojemu razpoloženju, ki bo ta dan združeno v eni sami želji: »Se dolgo let nam živi, dragi Maršal!«

Letos ne bo v naši pokrajini poti, na katero ne bi stopili tekači s pozdravi za Tita, ne bo skoraj kraja, ki ne bi neposredno poslal svojih čestitk. Čez 850 km dolga pot — to bo letošnja bilanca 18 lokalnih štafet, v katerih bodo tekli telovadci, mladinci in mladinke, gasilci, člani PLZ, bodoči vojniki! 77 bo pionirskih prog, kajti naši najmlajši mnogo dolgujejo tov. Titu, zato pa se mu hočejo letos še posebej oddolžiti. Vsaka štafeta bo nosila svojo štafetno palico. Pionirji jih bodo kar sami izdelali. Kdo bo izdelal najlepšo? Sprejemi v vseh večjih krajih, povorke, nagovori, izrazi ginjenosti, prizori mladostnega zanosa in pomladanskega cvetja — vse to bomo lahko še krepkeje zapisali za letošnji 18. maj, ko bosta delovno ljudstvo in naša Armada enodušno pozdravljala svojega največjega voditelja in komandanta tudi v severo-vzhodni Sloveniji. S. K.

Še prispevek k resnici o slovenskem prazniku na Madžarskem

Mnogo nas je Slovencev, starejših in mlajših, rojenih in spojčih tudi živčih v Porabju, ki pa se nismo udeležili slovenskega praznika v Porabju, o katerem beremo o PV z dne 12. aprila t. l. Zakaj?

Slovence na Madžarskem poznamo kot naš živelj, živeč med Rabo in Črniimi mlakami. Kako pa so prišli Slovenci na Hortobágy, v Szeged, v okolico Szombathelya? Ali so se začeli preseljevati o 20. stoletju? Nikakor! Vzroki preseljevanja Slovencev iz Porabja, kjer živijo že več kot tisočletje, so v še nedavnem velikem čaščenju »kulta osebnosti«. Zaradi tega čaščenja je mnogo mladih ljudi pobegnulo iz Porabja, še več pa jih je okusilo madžarske zapore. Kako so vsi ti občutili slovenski praznik na Madžarskem, ni težko uganiti. Se danes je praznih mnogo hiš v Porabju, a temu podobna so občutja vseh onih, ki so kot Slovenci bili deležni »dobrot« zaporov od Zalaegerszega, Szombathelya, Váca do Máriánsztra. Vsi ti — in teh ni malo — gotovo ne morejo biti peseli ob takem praznovanju, s katerim hočejo zakriti svoja slaba dejanja nad slovenskim žibljem v Porabju oni, ki so jih zagrešili.

Le kako je mogoče ob poznavanju teh dejstev dati izjavo MTI, da imajo Slovenci v Porabju ose možnosti za razvoj nacionalne kulture? V čem je ta nacionalni razvoj? Morda v požitju slovenskih knjig in učbenikov, v zapiranju slovenskih šol, in trganju slovenske zastave, v zapiranju in preseljevanju zavednih slovenskih družin?

To niso izmišljotine, marveč resnica, katero poznajo vsi, ki so zavoljo nasilja zapustili Porabje.

V Monostru, središču Porabja, je od leta 1946 dalje delovala bogata slovenska ljudska knjižnica. Od leta 1949 je ni več. Mnogo Slovencev, ki so skušali prikriti, da hranijo doma slovenske knjige, je šlo v zapore. Demokratična zveza južnih Slovencev, katere člani so bili skoraj vsi Porabci, je bila razpuščena že leta 1948, njene članke pa so preganjali. Slovenski učitelji v Porabju so morali leta 1948 zapustiti otroke sredi šolskega leta in jih prepustiti madžarskim itd.

Ali po vsem tem res lahko govorimo o slovenskem prazniku, dokler bodo prazni slovenski domovi v Porabju in Slovenci raztreseni po Madžarskem?

In h kraju še nekaj. Čudno se mi zdi, da se na tem prazniku — če bi že naj bil slovenski — nihče ni spomnil padlega borca, partizana Mirka iz Litiše, čigar grob je bil do leta 1948 vsako leto obiskan in okrašen. Danes je poraščen in zanujen. Ni pa pozabljeno! Porabski Slovenci se čisto pomade pri njem, v mislih, na monaštrskem pokopališču. Vedo, da počastijo spomin borca, ki je za boljšo prihodnost Porabskih Slovencev dal svoje žitljenje.

August Trplan

Lendava — Partizanska ulica (Foto Kološa)

maj dovoljeno, da še da s kimanjem svoj blagoslov na že v naprej fiksirane in sprejete sklepe. Kako se v takem vzdušju počuti železničar — upravljevalec, menda res ni potrebno posebej komentirati.

Naša javnost bo samo pozdravila, če bodo odgovorni železniški organi skrbno proučili naše krajevne razmere v zvezi z novim voznim redom in vskladili potrebe prebivalstva in gospodarstva z razmerami na železnici — kakor je v pismu tudi zagotovljeno — nič manj ugodno pa ne bo pri njej sprejeto prizadevanje, da bi tudi na želez-

6. maj v Gornji Radgoni - praznik mladincev predvojaške vzgoje

V nedeljo, 6. maja je bil v Gor. Radgoni prvi zbor obč. odreda predvojaške vzgoje. Udeležilo se ga je čez 500 mladincev na igrišču Partizana. Report so podali predsedniku Ob LO tov. Branku Zadravcu, potem pa so mladinci z godbo na čelu krenili po radgonskih ulicah.

V kinodvorani je ob 9. uri najprej pozdravil mladince predsednik občine, to pa so storili tudi komandant odreda Jože Rogan, predsednik komisije za predvoj. vzgojo Jože Bezjak in predstavnik Vojnega odseka iz M. Sobote; vsi so seznanili navzoče o pomenu predvojaške vzgoje in o tehničnih zadevah v zvezi z odredom.

Po zboru so si mladinci brezplačno ogledali film »Arena smeli«.

6. maj je sedaj proglašen za vsakoletni dan predvojaške vzgoje. Letos so ga prvič dostojno proslavili. C. V.

PRVI MAJ so ljudje v Pomurju resnično praznovali

Na predvečer 1. maja so zagozeli kresovi po vseh hribih okrog Rogaševca, 1. maja pa se je zbralo v Rogaševcih okrog tisoč ljudi, ki so v povorki krenili v Nuskovo kjer je bila glavna proslava. Po pozdravnih govorih so zaplesali pionirji iz Serdice in Rogaševca nekaj narodnih plesov ter zapeli narodne pesmi.

V združenem domu na Rožičkem vrhu je bila prvomajska proslava 29. aprila. Pobudo za proslavo je dal mladinski aktiv. Dvorana je bila lepo okrašena za zastavami, zelenjem in prvomajskimi parolami. Med drugim so uprizorili tudi enodjanko »Matje«.

Dan pred 1. majem je bila na Cvenu slovesna proslava 1. maja. Telovadni nastop in šolski pevski zbor sta izpopolnila program.

V Murski Soboti je bila centralna proslava v soboto 28. aprila, ob sodelovanju pevskega zbora in godbe DPD »Svoboda«. Na tej centralni proslavi pred spomenikom Stefana Kovača se je zbralo okrog 1500 ljudi. Godba na pihala DPD Svoboda v M. Soboti je pod vodstvom dirigenta tov. Grleca igrala za 1. maj budnico v M. Soboti, nato pa še v Martiancih, Prosenjakovcih, Križevcih, Salovcih, G. Petrovcih, Moščanci in Gornjih Moravcih. Ljudje so v vseh krajih mursko-soboške godbenike slovesno sprejeli in jih povostili. 28. aprila so igrali tudi v Tovarni mesnih izdelkov in v Tovarni Mura. 29. aprila pa v soboški bolnišnici; za tem so priredili promenadni koncert na Trgu zmage.

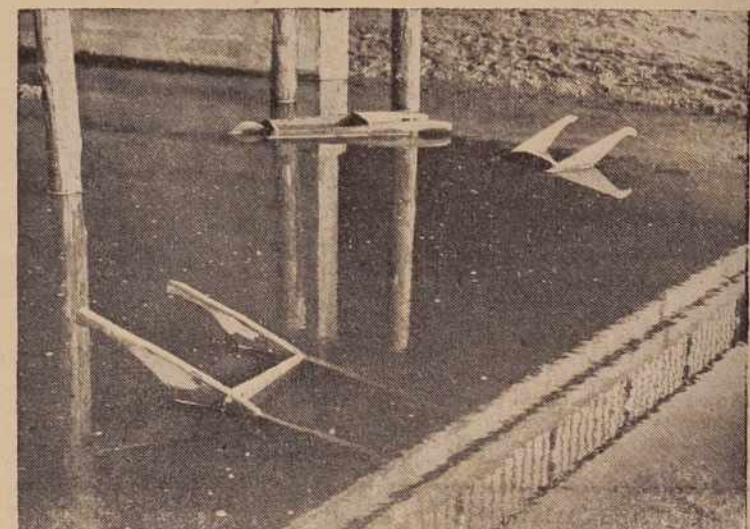
Pri Vidmu in v Bučkovcih so pripravili pester program. Sodelovala je tudi bučkova godba na pihala. Po proslavi je bil pri Vidmu srečolov, katerega dobiček je namenjen za kritje stroškov postavitve spomenika žrtvam.

V Ivanjcih so kurili na predvečer kresove, 1. maja pa je bila velika gasilska prireditev.

Po svoje so proslavili prvi maj v Gomilicah. Do tega dne so namreč končali z elektrifikacijskimi deli in prvega maja je zasvetila v vasi električna luč.

Zelo lepo so proslavili Praznik dela tudi drugod v Pomurju, še posebej v večjih središčih, v Radgoni, Lendavi, Ljutomeru. O vseh proslavah lahko zapisemo: 1. maj so ljudje v Pomurju resnično praznovali.

Ioan Kramar

Samokolnice, ki jih kaže ta slika, da so v vodi, same gotovo niso prišle panjo. Tako kópel so uživale vsaj dva meseca v lanskem jeseni, in tako se hladijo tudi letos že skoraj stinajst dni — v vodi pod mostom čez razbremenilnik na cesti M. Sobota—Črnelavci. — Širši komentar o čuvanju orodja menda ni potreben. (Foto Kološa)

PRVI AMATERSKI SIMFONIČNI ORKESTER

je opravičil svoj nastanek in nadaljnji obstoj

26. aprila na predvečer praznika Osvobodilne fronte je priredil prvi simfonični orkester Pomurja v novi kino dvorani v M. Soboti svoj prvi letošnji koncert. Še pred začetkom sporeda je navzoče umetnike pozdravil v imenu Občinskega odbora SZDL tov. Jože Vild ter jim zadel uspeh in še nadaljnje plodno delovanje. Koncert in obstoj orkestra je označil kot posebne pozornosti vreden kulturni dogodek za Pomurje, ki utegne imeti velike pozitivne posledice v razvoju in širjenju instrumentalne glasbene kulture na tem področju Slovenije.

Orkester, ki šteje 32 ljudi, sta izmenično dirigirala ravnatelj Glasbene šole v M. Soboti prof. Danijel Grum in ravnatelj Glasbene šole v Ljutomeru tov. Avgust Loparnik. Prvi del koncerta je obsegal Schubertovo Nedokončano simfonijo in Webrov Koncert za fagot solo in orkester. Fagot je igral Avgust Loparnik. Ta del koncerta je bil odigran pod dirigentskim vodstvom prof. Danijela Gruma.

V drugem delu, vodil ga je Avgust Loparnik, smo najprej slišali uverturo k Mozartovi operi Don Juan, nato je sledila Swendsenova

romanca, violino solo je igral Vlado Kristl, za zaključek pa smo (ni bila to koncesija delu publike?) poslušali še Straussovo Jubilejni valček.

Vtisi laika s tega koncerta so bili v glavnem ugodni. Tako je koncert sprejela tudi publika, ki je pritrjevalno ploskala nastopajočim. (Zal uredništvu ni bilo mogoče dobiti strokovnega kritika, ki bi koncert ocenil, čeprav se je trudilo, da bi ga dobilo. Upamo pa, da bomo lahko o koncertu vendarle napisali strokovno oceno po končani turneji.)

Z istim sporedom je orkester nastopil še v Ljutomeru, kjer je bil prav tako pristržno sprejet od občinstva, pozdravljali ga je tudi tajnik občine tov. Stebih, ter v Lendavi. Zaključek turneje orkestra bo verjetno v Radgoni.

Upamo in želimo, da bi prvi amaterski simfonični orkester v Pomurju še nadalje obstajal, da bi ga v njegovih prizadevanjih podprli čimbolj tudi materialno, da bi nam lahko pripravil še več takih in še boljših koncertov, kakor je bil njegov prvi.

F.S.

V Bodoncih so odkrili spomenik Štefanu Rodiju

Po slavnostni seji, ki so jo priredile osnovne organizacije SZDL in LMS bodonskega okoliša v počastitev 27. aprila — obletnice ustanovitve OF — in na kateri so najboljšim članom podelili priznanja, so se na bodonskem pokopališču zbrali pionirji, mladina, gasilci in člani SZDL; odkrili so spomenik borcu NOB Štefanu Rodiju — poročniču hrvaškega partizanskega odreda, padlem pri Kločevacu.

Na komemorativni slavnosti je zapel žalostinko domači pionirski odred, potem sta spregovorila predsednika vaških vodstev SZDL in LMS, zastopniki množičnih organizacij pa so položili lepe vence pred spomenik. Navzočih je bilo okrog 300 ljudi.

V nedeljo je bila

NA CVENU

proslava obletnice odkritja spomenika žrtvam, ki so jih ustrelili pri Muri. Popoldne je krenila proti Muri povorka, nato pa je nastopil v zadrugi dvorani na Cvenu moški pevski zbor iz Ljutomeru.

Umrl je, a vendar živi

Pred 80 leti se je na Vrhniki rodil Ivan Cankar

Slovenci nismo ravno preveč bogati z geniji. Še največ jih imamo v kulturi. To je razumljivo, saj več kakor tisoč let nismo imeli ne svoje države in tudi svojega organiziranega narodnega življenja. Zato se je slovenski narodni genij usmeril v literaturo, likovno umetnost, deloma tudi v glasbo, gledališče in nekaj tudi v znanost. Najbolj polno je živela literatura, saj je preko nje slovenski pesnik in pisatelj

uveljavljati tudi narodove politične in gospodarske težnje. Od tod tudi tolika množičnost pesnikov in pisateljev na slovenskem Parnasu.

Med njimi je človek, v katerem so se združile najbolj pozitivne sile slovenskega naroda, v njem je v najbolj kristalni obliki oživel slovenski narodni duh, v njem je kakor še nikoli doslej in ne pozneje zaživela slovenska zemlja, slovenski človek, trpinčen in ponižani, raz-

galjen pa je bil tisti del, tako imenovani vrh, ki je tlačil slovenski svobodni duh, da je le s težavo prilezel na površje.

Ta mož je bil Ivan Cankar. Cankar je bil pisatelj z neizčrpano fantazijo, ki je imela za osnovo visoki razum, prodornost gledanja v dogodke, ki so se izvršili, v dogodke, ki so se odvijali pred njegovimi očmi in celo v dogodke, ki morajo nujno še priti. Cankar je bil politik in literat, realist in fantast. Vse obenem. Bil je človek, ki je neusmiljeno odkrival napake, kjerkoli jih je videl in kdorkoli jih je delal. Sibal in bičal je vse, kar je oviralo napredek, kar je oviralo svobodno izživeljanje slovenskega duha. Toda Cankarjeva kritika ni bila sama sebi namen, ni kritiziral zaradi nergaštva. Njegova kritika je imela globlji pomen: z njeno pomočjo rušiti staro in kar je bilo slabega v njem, z njeno pomočjo zgraditi novo, ki je že prihajalo in ki ga je Cankar že slutil.

Ce Cankarja niso razumeli njegovi sodobniki, ker ga niso hoteli razumeti, ga razumemo tembolj mi, saj so bile njegove ideje naše ideje, saj je vse svoje življenje in svoje delo posvetil nam in prihodnjim rodovom, ki naj bi uresničili tisto, o čemer je on sanjal in napovedoval: ustvaritev nacionalne svobode, socialne enakopravnosti, boljšega življenja za vse tiste njegove majhne in ponižane in razžaljene, za vse tiste z dna življenja, ustvaritev svobodnega slovenskega človeka in človeka sploh, ki ne bo več hlapec nikomur, ampak gospodar sam sebi.

To je njegova velika oporoka, katere se spominjamo še posebej danes, ob 80-letnici njegovega rojstva.

Ivan Cankar:

Moje izbe

Spominjam se na svoje izbe s toliko prisrčnostjo, kakor na svoje prijateljice in ljubice. Na vas, ljubice, se spominjam zdaj, ko se poslabljam od poslednje. Komaj da si upam še pogledati na mizo, na stol, na steno; težko mi je srce, da se Bog usmili.

Jaz sem človek tiste stare sorte, na grudo prikočan, v dom zamaknjen. Kadar se kmet poslovi, mu je pri duši, da ga oklenjenega ženo žandarji skozi vas; ponižan je, brez moči in brez upanja. Rad bi se ozrl rad bi vsaj še s pogledom pobožal svoj beli dom, pa ga je sram.

Na mnogotere duri sem potkal, mnogotero ljubeznivih prijateljic je postajalo popotniku. In na vsako posebej se spominjam s smehljajem in s pritajenim vzdihom. Zakaj več kakor prijateljica in več kakor sama ljubica je človeku gola stena, na katero je v samotnih urah pisal svoje tihe misli, tiste, ki jih drugače ni razodel nikomur.

Iz daljne davnine me šepetaje pozdravljajo otroške sanje, proe boleli, nerazložne, jecljajoče misli, zgodnja upanja, prezgodnja razočanja.

sreč; in to je ostalo. Kletev odnesel, solza se posuši na trepalnicah; žlahtna beseda, izgovorjena šepetaje, ostane večno. Grem po ulici, pa se mi zazdi, da me je poklical, povabil iz temne veže prijateljski glas. »Kaj si že čisto pozabil name? Stopi na prag, pozdravi z besedo vsaj!« Kos življenja je shranjen tam, bo shranjen na vekomaj; kdorkoli bo tam spal, se bo vzdramil ponoči ter bo slišal besede, ki jih bo razumelo njegovo srce.

Tebi moja dunajska izba, med osmi najlepši pozdrav! Vsaka rdeča roža na stenah, na stropu je kakor vroča misel, nikoli in nikomur povedana. Že so bile moje oči na stečaj odprte, zamaknjene so gledale v strahoto, ki ji pravijo človeško življenje; že je bilo srce omadeževano in ranjeno, je pilo iz keliha, ki pravijo, da je posoda ljubezni; že je bila duša okusila bolešno slast ponosa, opojni greh čistihlepnosti, grenkoba razočaranja. Za fantomi so se lovile sanje, same fantom; do zvezd in preko njih so letele misli na slabotnih perutih; in so padale utrujene v potrtost in obup. Kdo je

Cankarjeve drame so dokaj pogoste tudi na pomurskih odrih. Na sliki: prizor iz drame »Kralj na Betajnovi« v uprizoritvi MKUD »Stefan Cvetko« o Murski Soboti

(Foto Kološa)

ranja. Siromašna izba je, kakor od solz oškropljena; toda srce bi se mi paralo od radosti in ganotja, če bi zdaj prestopil njen prag. Vem, da so ose te gole, vlažne stene od vrha do tal popisane z gorečimi besedami, ki bi ostale, če se okruši ves omet, in ki bi jih ne izbrisalo niti živo apno. V zadržani strop so strmele oči, ki so bile takrat še jasne in široko odprte, še neskaljene od spoznanja. Njih čisti pogled je še tam, soetal in neomadeževan kakor blagoslovljena svetinja. Besede šepetajo, že govore na glas, jokajo in vriskajo; vzdih slišim, pod odejo pritajene, obraz vidim in na njem smehljaj, še rosen od komaj posušenih solz. Mladost je sloka in bela ostala od smrti, omenčana z glorio dolgih in strašnih dni, ki jim je bila mati.

Mlad študent je romal po soetu, od postaje do postaje. Malokatera teh postaj je bila vesela, malo je bilo sonca, še manj prijaznosti, ljubezni skoraj nič. Ali te mračne, zatohle izbe, ose polne strupa in trohnobe, kletev in solza, žive v spominu kakor sami blagoslovljeni hrami čiste radosti, prešernih sanj in brezkončnega upanja. Če bi bile te stene oškropljene z gnušom in trpljenjem od vrha do tal, napisal sem bil nanje, kar je bilo najbolj skritega, najlepšega, najzvestejšega v mojem

takrat štel moje korake, kdo je videl moje skrčene pesti, moje solze? Kdo je gledal moj od bolečine in srda spačeni obraz, kdo poslušal sladke in strašne, pobožno proseče in bogokletne besede, kakor jih srce govori le takrat, kadar občuti, da je zaklenjeno samo vase? In kdo je bil priča najpobij radosti in najčistejši ljubezni, osebošneži, toliki, da bi jo bilo predo smetom sram? — Še enkrat bi te rad videl, ti ljuba prijateljica moja, z enim samim pogledom bi te še rad pobožal! Kadar se spominim nate, vem, da jasneje zasijejo tvoje stene, da se narahlo zganejo tvoje rože. Miza, kjer sem pisal, še diši po čaju in po cigareтах; kdor sedi za njo, vzdigne glavo, posluša, zastrmi zamišljen v najtišje globočine svoje duše. »Tukaj je živel človek!« In brat neznanez pozdravi tiho brata neznanca...

Moje izbe niso bile domovi, postaje so bile. Dom je popotniku samo eden. Nanj mislim zdaj, ko se truden in do kraja odan poslabljam od poslednje postaje. Srce občuti na svojem nezmisljivem dnu, da je poslednja. Pozno je pod noč, težko, da bi bile duri še kje odprte. Veselo pozdravljena, hvaležno blagoslovljena, zadnja prijateljica! Dolgo in težko bom spal, hudo bom sanjal; toda spal bom doma. —

Park naj služi tudi našim najmlajšim!

Za uresničitev tega smotra je vredno nekaj žrtvovati

Lepo se je sprehajati po soboškem parku, prijetne so urice ali minute, ki jih prebiješ v njegovem zelenem obsevu! Če bi zadnjo nedeljo popoldne prešli vse njegove obiskovalce, bi jih bilo prav gotovo blizu tisoč...

Soboški park dobiva vse lepše zunanje lice. Ko bodo urejene vse stezice in aleje, ko bo dobil tudi cvetlične gredice, ko bo urejena tudi zunanost starega očaka — grada, potem bo v njem še bolj prijetno. In še nekaj pogrešamo: primerno urejen koticček, v katerem bi našli veselje in zabavo naši najmlajši!

O slednjem nekaj besed.

V zadnjem času precej razpravljamo o otroškem igrišču in njegovem prostoru; eni so za to, da bi ostalo na sedanjem mestu v parku, toda svojo misel navezujejo na potrebo po ureditvi tega otroškega koticčka, drugi pa se zavzemajo, da bi igrišče preselili (kolikor je to sploh mogoče reči, saj razen gredice s peskom ni ničesar) k Otroškemu vrtcu, kjer naj bi obe ustanovi za malčke vsaj simbolično zblizali.

Druga varianta je bolj zamisel posameznikov, zato bomo njej posvetili manj besed, kajti očitno je, da taka preselitev ne bi bila umestna iz več razlogov, predvsem pa zaradi tega, ker bi se matere in žene, ki prihajajo z otroci, počutile pri otroškem vrtcu preveč utesnjene, dokaj okrnjen pa bi bil tudi program, po katerem poteka življenje malčkov v Otroškem vrtcu; saj vemo, da ima tudi ta ustanova svoje določene vzgojne smotre.

Ustavimo se rajši pri prvem predlogu, za katerim stojijo tudi množične organizacije, predvsem še Društvo prijateljev mladine, katerega glas smo prav gotovo dolžni upoštevati: otroško igrišče naj ostane v parku, toda potrebno ga je

čimprej temeljito in sodobno urediti, da bo postalo svet, v katerem se bo mladež rada ustavljala in se zadrževala v igri in zabavi. Semkaj

V soboškem parku

(Foto Kološa)

sodi prav gotovo večja greda s peskom, sodijo gugalnice in druge naprave, ki bodo služile malčkom pri

Dobra uprizoritev, ki bi zaslužila svojo popolnost

V Križevcih pri Ljut. smo poleg prvomajske proslave v ponedeljek zadnjega aprila, uprizorili v nedeljo tudi igro »Iz temnih dni«. To je drama v treh dejanjih. Vsebinsko nas opozori na pretekle dni režimske Jugoslavije. Prikazan je boj dveh svetov: starega in naprednega. Delo je prepričljivo dokaz, kako si je napredna misel nekoč utirala pot.

Uprizoritev take igre je prav primerna za te dni. Igralsko je zelo zahtevna, manj je dela s sceno. Nastopa komaj pet oseb, zato mora biti igra teh tembolj prepričljiva in odrska. To se je do neke mere tudi posrečilo. Igro je režirala tov.

»Mlinarjev Janez« na verženskem odru

Dramatski odsek IZUD v Veržaju, je že štiri nedelje zaporedoma uprizoril igro »Mlinarjev Janez«. To je ljudska igra s petjem, v treh dejanjih, 6 slikah — zgodba o teharskih plemičih in Urhu, zadnjem Celjanu. Posamezne scene so bile odigrane zelo živahno, najbolj pa je navdušil publiko ples odalisk. Igralci so zadovoljivo opravili svojo nalogo, čeprav je bilo med njimi precej takih, ki so bili prvič na odru.

Igra sama je zelo zahtevna. Spraviti na deske ljudi za 52 vlog (poleg večjih vlog še celiske vojaške, teharske četo, turško vojsko, fante, dekleta itd.) ni malenkost. Za 26 igralcev je posodilo mariborsko gledališče kompletne kostume, nekaj oblek pa so pripravili doma sami.

Doslej so odigrali v Veržaju tudi

Mladi igralci IZUD

V PUCONCIH

so pred kratkim uprizorili komedijo »Beneški trojčki«. V dvoran: gasilskega doma se je zbralo okrog 300 ljudi. Igra je uspela, saj so bili gledalci zadovoljni. Pohvalo zasluži režiser Stefan Vučak, pridni pa so bili tudi igralci. Gostovali so v Sebeborcih.

Pred 1. številko zbornika „SVET OB MURI“

V mesecu juniju, takrat, ko bomo v Pomurju proslavljali 20-letnico izida prve številke revije »Mladi Prekmurci« bo Obmurska založba tudi izdala prvo številko revijalnega zbornika »Svet ob Muri«. V njej bodo objavljene razprave, kulturno-politično-zgodovinske, ki se največ nanašajo na Pomurje, bogat pa bo tudi leposlovni del, v katerem sodelujejo najvidnejši slovenski pisatelji. Posebno mesto je odmerjeno tudi mlajši, zlasti pesniški generaciji.

»Svet ob Muri« ki bo letos izšel vsaj še trikrat, bo močno izpolnil vrzel, ki jo v tem pogledu čutimo zlasti v Pomurju, hkrati pa bo dostojen književni doprinos Pomurja ostali Sloveniji.

Prepričani smo, da bodo po reviji z veseljem posegli delovni ljudje Pomurja, predvsem pa naši kulturni, znanstveni in politični delavci — slednji še posebej ne le kot bralci, marveč tudi kot sodelavci.

V prihodnjih dneh, ko Vas bodo obiskali predstavniki založbe, z željo, da postanete naročnik in sodelavec revije »Svet ob Muri«, storite tudi sami podobno — priporočajte revijo vsem znancom, prijateljem in Vašim sodelavcem.

Obmurska založba
M. Sobota

V BELTINSKI ZADRUGI

Ze marca smo v našem listu poročali o nekaterih negativnih pojavih v beltinski kmetijski zadrugi, toda ne z namenom, da bi komu osebno škodovali ali ga hoteli žaliti, marveč smo kritizirali škodljive pojave, ki jih je potrebno v naših združnih organizacijah odpraviti v korist samih članov in naše skupnosti vobče.

Članek je imel v Beltincih velik odziv, saj se je po njegovem izidu oglašilo na uredništvu nekaj zadržnikov, ki so napisanemu še marsikaj dodali in hkrati izrazili prepričanje, da bo javna beseda le zalegla in pripomogla k odpravi slabosti, ki so dokaj zastirale uspehe te zadrge na področju kmetijstva. Tudi politične organizacije so reagirale in dale svoje mnenje: članek je, kar se tiče beltinske zadrge, v osnovni liniji dosegel svoj smoter in učinek, izvzemši par nebitnih opazk, ki morda preveč posegajo v osebnosti (očitek, zakaj je Martin Glavač še vedno knjigovodja v zadrugi, saj mu tega ne moremo odreči, in pa navedba, da je bila njegova sestra disciplinsko premešena iz poslovalnice KZ v Bratonceh v beltinsko »Specerijo I«, kar ne drži, kakor so pokazale poznejše poizvedbe, op. avt.), čeprav smo v članku kritizirali le pojav, ki kaže na to, da se premalo uveljavljajo demokratični odnosi zlasti v tistih

Sadjarji, zapomnite si STOODSTOTNI USPEH:

poleg zimskega tudi letno škropljenje

○ Z zimskim škropljenjem sadnega drevja lahko uničimo samo 80 odst. ameriškega kaparja, če pa škropimo tudi spomladi in poleti, potem si zagotovimo stoodstotni uspeh.

○ Ameriški prelec, glogov belin, gobar, listne uši, sadna gniloba, sajavost, vrbar, zlatnica, zavijač, skrup, cvetožer, plesen in drugi lahko zmanjšajo sadni pridelek tudi za 50 odst. Te škodljivce in bolezn lahko uspešno zatremo le tedaj, če v času vegetacije 3 do 5-krat škropimo jablane in hruške.

○ Slive bomo obvarovali pred pustošenjem po čespljevem kaparju, čespljevi grizljici, čespljevem zavijaču, rdeči listni pegavosti in rožicavosti česplja s škropljenjem pred in po cvetenju.

○ Skrup (krastavost) — glivična bolezen, ki še posebej terja spomladansko in poletno škropljenje, sicer bodo plodovi zakrneli in bo listje prezgodaj odpadlo.

KAKO IN S ČIM SE BOJUJEMO PROTI NJIM?

Skrup: škropljenje sadnega drevja (prav sedaj, ko so se listi že pokazali) z 1-odst. bordoško brozgo ali z 1-odst. bakrenim apnom ali z 2-odst. žvepleno apnom brozgo. — Ameriški kapar: DDT-pripravki (pantakan, pepein, gesarol, dicitin). — Ameriški prelec: sežiganje goseničjih zapredkov, škropljenje ali prašenje napadenega drevja z DDT ali HCH zatiralnimi sredstvi (lindane, bentox, lindapin). — Glogov belin: sežiganje zimskih zapredkov in škropljenje z DDT ali HCH preparati. — Gobar: škropljenje z istimi sredstvi. — Sadna gniloba: odstranjevanje in sežiganje gnilih in suhih plodov, ki obvisijo čez zimo na drevju, poletno škropljenje z žvepleni pripravki (koloidno žveplo, sumporol, sumbarit). Jablanova plesen: odstranjevanje okuženih poganjkov in škropljenje drevja s koloidnim žveplom. — Sajavost: zatiranje uši. — Jabolčni zavijač: škropljenje drevja z arzenovimi pripravki (svinčeni arzenat) ali DDT pripravki 2 do 3 tedne po cvetenju in avgusta proti drugemu zarodu.

Škropljenje se izplača v vseh sadovnjakih, najbolj pa seveda v tistih, ki so strunjeni in je v njih sadno drevje glavna, a ne postranska rastlina. Kdor misli, da je že storil vse, če je temeljito ali površno opravil zimsko škropljenje, je popolnoma na napačni poti in povzroča občutno škodo predvsem sebi.

Na vsako kmečko polico!

Štiri koristne in obsežne knjige: »Koledar Kmečke knjige za 1957«, zanimiva povest Antona Ingoliča »Ugasla dolina«, tretji zvezek »Zgodovine slovenskega naroda« izpod peresa dr. B. Grafenauerja in »Obnova našega sadjarstva«, ki jo je napisal ing. France Adamič — vse za 300 dinarjev!

Rok za prijave traja samo še do 1. julija t. l.

Založba »Kmečka knjiga«, Ljubljana, Miklošičeva 6.

dokajšen napredek na področju kmetijstva

zadrugah, katerih vodstva preveč prepletajo sorodstvene vezi, kar nam bodo prav gotovo potrdili tudi beltinski zadržniki.

Zdaj pa se ustavimo pri drugem pismu iz Beltince, iz katerega je spet mogoče razbrati, da naše besede le niso bile zaman; na letnem obnem zboru so zadržniki pokazali izredno zanimanje za delovanje zadrge in njenega vodstva. Živo so razpravljali o združnem gospodarstvu, kritično ocenili delovanje svojega vodstva in se dalj časa pomudili tudi pri dokajšnjem primanjkljaju, ki so ga zabeležili v preteklem poslovnem letu. Tako so tudi posredno naročili novemu vodstvu, da se kaj takega ne sme več pripetiti. Rekordna je bila tudi udeležba članov — čez 200 — kar po svoje dokazuje, da večini zadržnikov le ni vseeno, kakšno je poslovanje v njihovi ustanovi.

Sadjarju, ki gleda na svojem drevju tako podoba, res ne moremo reči, da skrbi za sadni nasad (Foto Kotoša)

Zadruga združuje pet vasi in ima osem poslovalnic. V njej je 480 kmečkih gospodarstev od skupnega števila 950. Lani je znašal promet 108 milijonov, dobiček pa 1 milijon in 800 tisoč din. Zadruga osnovna sredstva so vredna 23 milijonov din. Precej dohodkov jim je prinesla zadruga mlatlina: 105 tisoč din čistega dobička.

Pohvalno je bilo delovanje upravnega vodstva na področju kmetijstva, saj so pridelovali vrtna semena, zdravilna zelišča, solato in paradiznike. Po njihovi zaslugi se je pridelovanje teh dobrin razmahnilo celo izven poslovnega okoliša zadrge. Niso pa na čistem v pogledu članskih deležev. Lani je poravnalo svoje obveznosti do zadrge samo 31 članov.

Pomemben je tudi sklep, da bo do lanske dobiček uporabili predvsem za sejalne stroje; vsaka vas naj bi dobila enega še pred jesensko setvijo.

Beltinska zadruga ima potemtakem poleg slabosti, na katere smo dobronamerno pokazali predvsem zaradi tega, da bi pripomogli k njihovi odstranitvi, tudi precej uspehov, zlasti na kmetijskem področju, ki jo uvrščajo med vredne predstavnice združništva v Pomurju. In tudi ta misel je vredna besed.

S. K.

PET LET OBSTOJA DOMA ONEMOGLIH V RAKIČANU

Z našo družbeno ureditvijo je končno urejeno tudi socialno vprašanje onemoglih ljudi in brezdomcev, ki so nekoč morali beračiti zaradi delanemožnosti. Socialne ustanove, ki smo jih uredili po vojni, so sprejele nešteto takih ljudi, ki se jim v sedanjih razmerah ni treba bati za življenjski obstoj.

Taka ustanova je tudi Dom onemoglih v Rakičanu, kjer so pred kratkim slavili peto obletnico obstoja.

Slabo vzdrževana stavba je terjala precej truda in požrtvovalnega dela preden so jo uredili. Za vse-

stransko ureditev se je trudil upravni odbor doma, upravnik doma in končno ves kolektiv. K pravilom stavbe so se pridružile od časa do časa še nevšečnosti s prehrano, kar pa je kolektiv uspešno prebrodil. Čeprav so čene prehranbenim predmetom pogostokrat kolebale, oskrbnina v domu ni bila nikoli dražja; trdimo lahko, da je bila hrana v vsakim dnevu boljša.

V Rakičanu skrbijo, da oskrbovanci čutijo vsak utrip javnega življenja. Ob državnih praznikih je domu praznično razpoloženje, tako je bilo tudi ob proslavi pete obletnice obstoja in ob Prvem maju.

DROBIŽ IZ LENDAVE IN OKOLICE

Selekcija zadržnic v Lendavi je s pomočjo kolektiva Proizvodnje nafte, ki je dal na razpolago vse potrebne prostore, organizirala šiviljski tečaj. Tečaj obiskuje okrog sto žena in deklet. Tečaj bo trajal tri mesece.

V okviru pionirske organizacije pri Osnovni šoli v Lendavi je začel v aprilu poskusni gospodinjjski tečaj, ki ga obiskuje preko 40 pionirk.

Koncem aprila so se v Lendavi sestali šolski odborovi iz vse občine. O reformi šolstva je govoril tov. Bela Horvat, prosv. inšpektor iz M. Sobote.

Zadnji teden v aprilu smo gledali že tretjo igrjo lendavskih tabornikov. Taborniško lutkovno gledališče v Lendavi je letos nastopilo devetkrat. Prireditvam je prisostvovalo okrog 1000 gledalcev. Razen predstav za šolsko mladino in pio-

nirje, daje gledališče predstave tudi za odrasle.

Člani Počitniške zveze v Lendavi bodo julija taborili v Baru. Po končanem taborjenju, ki bo trajalo dva tedna, bodo izvedli 7-dnevno krožno potovanje po Jugoslaviji.

Iz lendavske občine bo šlo na letovanje letos okrog 325 otrok. Razen okrajnih kolonij bo lendavska občina organizirala samostojno kolonijo v Solčavi, kjer bo v dveh izmenah letovalo 180 otrok. V bližini Solčave bo taborilo tudi 30 lendavskih tabornikov.

Taborniška družina »Umetno jezero« v Dobrovniku je imela zadnjo nedeljo propagandni tabor. Kljub slabemu vremenu in dežju so taborniki taborili na prostem. Taborjenje je popolnoma uspelo. Udeležili so se ga tudi člani družine »Beli rudar« iz Lendave.

Na lendavskem odru so nastopili člani dramske sekcije IZUD iz Gor. Bistrice z igrjo »Miklova Zala«.

-jo

Dobro je, če o - RDEČEM PAJKU - nekaj vemo

Naša sadna drevesa je začel napadati nov škodljivec — rdeči pajek.

Sodi k vrsti takomenovanih sadnih pršic iz rodu pajkovec in je dobil tako ime zaradi tega, ker so njegove samice in jajčeca rdeče barve.

Sadna pršica ali rdeči pajek je pri nas najmočnejša razširjena in ne napada samo jablan, marveč tudi slive, česplje, hruške, breskve in češnje.

Pomladni motiv z naših polj. Lep za oko — a manj pablji za razmišljanje o naprednem obdelovanju pomurske zemlje (Foto Kotoša)

POMURSKI VESTNIK v vsako pomursko hišo

nasadih, velike motnje v rasti pa povzročajo v trsnicah in mladih nasadih, ki jih je treba pogosto škropiti. Z galico smo torej ohranili listje, zadržali pa smo rast — mladice so ostale krajše. Prav ta lastnost galice je napolnila znanstvenike k iskanju enako učinkovitega sredstva, ki pa ne bi povzročalo zastojev v rasti. V zadnjih letih so se ta sredstva že zelo uveljavila. Posebno znana so: orthocid, dithane in lutiram. Seveda jih niso iznašli zaradi varčevanja z bakrom, saj so to enakovredna ali celo boljše sredstva od galice.

Dithane je že tudi pri nas preizkušeno sredstvo. V pogledu učinkovitosti je popolnoma enakovredno galici. Zastojev v rasti ne povzroča. To je prednost, zaradi katere bo dithane povsem izpodrinil galico v trsnicah in mladih nasadih. S tem sredstvom poškropljeno listje ostane vedno enako zeleno, mladice bujno rastejo in so v jeseni precej daljše od tistih, ki so bile poškropljene z galico. Zaradi tega les boljše dozori, pa tudi korenine se močnejše razvijajo. Ponekod priporočajo zadnje škropljenje z galico, da bi tako listje dobilo bolj debelo kožo in da bi bilo v jeseni bolj zavarovano pred morebitno okužbo po peronospori. Po naših izkušnjah pa tega ni potrebno storiti.

v kanti z vodo v kašo in mu potem dodati še ostalo količino vode. Dodatek apna ni potreben. Roki za škropljenje so isti kot pri galici. Velja načelo: bolezen je bolj preprečevati kot pa zdraviti! Pri tem se držimo navodil, ki jih posreduje po tisku in radiu naša peronosporna služba.

Na 1 hl vode vzamemo 20 do 30 dkg dithana. Cena temu sredstvu bo okrog 650 din za kg, kar pomeni, da bo 100 litrov tega škropiva veljalo približno toliko, kolikor stane

Na spodnji strani listov lahko opazimo (posebno s povečevalnim steklom) nežno pajčevino, ki jo sprejedo drobni pajkovi včasih tako goste, da vidimo med listnimi rebri razpredene fine prozorne mrežice, pod katerimi živijo sadne pršice in njihove ličinke različnih velikosti. Ličinke so podobne odraslim pršicam, le da imajo samo 3 pare členastih nog, medtem ko jih imajo odrasle 4 pare. Med listnimi žilami lahko vidimo tudi drobna, okrogla, komaj 0,1 mm velika rumenkasta jajčeca.

Rdeči pajek se zelo naglo razmnožuje, saj ima v poletnih mesecih tudi do sedem

Važno za naše gospodinjje

Zimsko krmljenje prašičev

Zveza zadržnic LRS se je odločila za izdajo zbirke poučnih brošuric, ki naj bi po svoje pripomogle k temu, da bi bilo delo lažje našim zadržnicam in gospodinjam. V prvi brošurici sta priznana strokovnjaka ing. Muck in E. Eisel posredovala koristne napotke za zimsko krmljenje prašičev. Snov je ob-

delana v geslih in risbah. Vsako geslo ponazarja posebna risba.

To poučno knjižico naj bi naročile vse kmetijske zadrge, zadržnice in kmečke gospodinjje. Stane samo 30 din in jo je založila »Kmečka knjiga« v Ljubljani, Miklošičeva 6, kjer jo lahko tudi takoj naročite.

Društvo za napredek gospodinjstva tudi v Beltince!

Pred kratkim so se v Beltincih zbrale zastopnice žena iz vse občine. Na posvetovalno so sklenile, da bodo s pomočjo vaškega odbora SZDL pripravile predavanje o naprednem gospodinjstvu, ljudski prehrani in delovanju žena.

Po daljši razpravi so tudi sklenile, da je v Beltincih nujno potrebno ustanoviti Društvo za napredek gospodinjstva. Na posvetovalni so izvolile 8-članski iniciativni odbor, ki bo pripravil ustanovni občni zbor. Za predsednico odbora so izvolile tov. Kutoševa.

V KRIZEVCIH PRI LJUTOMERU je bil pred kratkim rodiljski seštanek. Osrednja tema razprave je bila reforma šolstva. Starši so mnega, da naj nudi šola kakor v mestu tako na podeželju učencem še več kot doslej.

V M. Soboti nič novega:

prah, ki se dviga v oblakih!

Kje so odgovorni činitelji, kje je avto za škropljenje cestišč?

PRI GRADU

so pripravili pred nekaj tedni igro »Za stanovanje greš. Čeprav je bilo med igralci precej mladih ljudi, ki so prvič nastopili na odru, je bila igra še dokaj dobra. Gledalci želijo, da bi igro ponovili.

V GRADISCU

so ljudje zelo nezadovoljni s potujočim kinom. Pred kratkim je bilo nekega dne razglašeno, da bo zvečer predstava. Pred združenim domom se je zbralo precej ljudi, ki pa so čakali zastoj; Gradiscani so prepričani, da se kaj takega ne bo več pripetilo.

V zadnjem času se vedno bolj razširja promet na naših cestah. Vedno več je registriranih naših novih motornih vozil, ki se pojavljajo na cestah med naraščajočim številom inozemskih, posebno v letni sezoni. Nova in izpopolnjena domača in tuja vozila zahtevajo na cesti večjo sprostitev. Vozniki, zlasti inozemci, pa so vajeni voziti na primernih cestah z neomejeno hitrostjo.

Razumljivo je, da se je treba prilagoditi razvoju prometa in s tem vskladiti tudi varnostne ukrepe. Tak dopolnilni varnostni ukrep predstavlja nova Uredba o cestnem prometu v LRS.

Člani LM v Gor. Radgoni so imeli v ta namen predavanja o prometnih predpisih v radgonski nižji gimnaziji in osnovni šoli. Dijaki in učenci so z izrednim zanimanjem poslušali predavanja. Objubili so tudi, da bodo pri domačih nalogah risali prometne znake. Učenci želijo še več takih predavanj.

SOBOŠKA KRONIKA

Poroke, rojstva in smrti od 21. aprila do 5. maja 1956.

Porocili so se: SLAVKO KLINAR, novinar in IRENA CIPOT, knjigovodja oba iz Murske Sobotice; Jože Domjan, delavec iz Kroga in Irena Gergerič iz Murske Sobotice. Rodile so: Emilija Kokaš iz Črnelavec, dečka; Emilija Čurman iz Srdice, deklaro; Justina Struč, uslužbenka iz Radgona, dečka; Gizela Benko iz Črnelavec, deklaro; Emilija Vidonja iz Jurja pri Rogoševcih, deklaro; Marija Meznarič iz Šp. Krapja, deklaro; Kristina Serd iz Tisine, dečka; Neža Vučak iz G. Petrovec, deklaro; Marija Kranjc iz Borovca, dečka; Gizela Števanec iz M. Sobotice, deklaro; Anka Tancner, učiteljica iz Sulince, deklaro; Justina Golob iz Mačkovec, deklaro; Marija Duh iz Lipe, dečka; Branka Hohnsteter iz M. Sobotice, deklaro; Tončka Pančič iz Stročje vasi, deklaro; Irma Serec iz Satahovce, deklaro; Jožeta Debelak iz Kroga, deklaro; Gizela Kerčmar iz G. Petrovec, dečka; Zalka Vrhnjak iz Ljutomer, deklaro; Vera Houbar iz Turnišča, dečka; Terezika Nerat iz Črenšovce, dečka; Francka Zelko iz Mačkovec, deklaro; Ema Zrinski iz M. Sobotice, dečka; Marija Mijač, bolničarka iz M. Sobotice, dečka; Justina Marič iz Rogoševce, dečka; Ana Senek iz G. Bistrice, deklaro; Gizela Horvat iz Nemčevce, dečka; Milena Jelena iz Mostja, deklaro; Anica Ratnik iz M. Sobotice, dečka; Gizela Skrlak iz Ratkovec, deklaro; Katarina Rataj iz Doline, deklaro; Ida Gomboč iz Satahovce, dečka; Helena Sedrga iz Hodoša, dečka; Jožeta Lončar iz Rakičana, deklaro; Magda Jaklovič iz D. Lakoša, deklaro; Estera Babič iz Krizevci, dečka.

Vse navedene so rodile v soboški porodnišnici.

Doma je rodila: Vera Jenko, gospodinja iz Rakičana, deklaro. Umrli so: Ana Rajnar iz Rakičana, stara 76 let; Ivan Antalič iz Moravce, star 81 let; Marija Balazič iz D. Bistrice, stara 45 let; Mihael Čačovič iz Rakičana, star 90 let; Matija Grah iz Korovce, star 56 let.

Ob Tednu Rdečega križa

(Nadaljevanje s 1. strani)

Občinski odbori RK so se na Teden RK dobro pripravili. Nekaj primerov: v Lendavi bodo posvetili en dan čisti mesta. V akciji sodelujejo taborniki, ki bodo hodili po mestu in pobirali staro železo, papir itd. V Lendavi so tudi priredili razstav raznih panog dejavnosti RK. V četrtek bodo imeli akademijo in širše zborovanje, razen tega pa bodo en dan v tednu posvetili pripravi in v primerih večjih elementarnih nesreč. Podoben načrt dela za Teden RK so imeli tudi po ostalih občinah. V M. Soboti je bila akademija 7. maja, razen tega so v izložbi Agromerurja odprli razstavo.

V Tednu RK (pa tudi v nadaljnjem delu) bo Okrajni odbor RK posvetil kar največ pozornosti organizacijam RK in njihovim upravnim odborom ter jim z nasveti pa tudi v obliki predavanj pomagal pri njihovem delu.

Obvezniki predvojaške vzgoje NA CANKOVI

so pred kratkim zborovali. Novoformirani cankovski odred bo imel dve četi: prva v

ROGAŠEVCIH,

druga na

CANKOVI.

Mladinci so se seznanili tudi o pomenu zborovanja, ki bo vsakega 15. v mesecu.

Tudi na Cankovi so v ponedeljek kresovali. Godba na pihala je zaigrala nekaj poskočnih, vojaki pa so zaplesali kolo. Sam 1. maj je bil izredno prazen. Glavna proslava je bila v združenem domu. Kljub prostranosti je bila dvorana pretesna, da bi lahko dala prostor

Kaj namerava soboško Turistično društvo v letošnji sezoni

Letošnji zbor Turističnega društva v M. Soboti je nakazal nekaj smernic za delo v bodoče. Predvsem bo treba skrbeti, da se zavarujejo kulturni spomeniki v vsem Pomurju, predvsem pa najznačilnejši: rotunda v Selu in freske v Martjancih in Turnišču.

Na občnem zboru Turističnega društva so sklenili, da bodo izdali letos skupno z Gostinško zbornico turistični prospekt Pomurja, ki bo zajel vse kulturnozgodovinske spo-

vsem zbranim občanom. Nekaj pozdravnih besed in čestitk, nato pa je zapel pevski zbor ob spremljavi godbe nekaj pesmi.

VEČESLAVSKE

ceste so bile že večkrat kamen spotike. Pred kratkim pa so jih popravili, tako da so lahko za vzor vsem ostalim cestam v občini.

Organizacija SZDL

PRI JURIJU

je precej delavna, vendar so nekateri funkcionarji preveč ozkogledi. Sola, ki stoji v Juriju, nosi ime »Rogaševci«, prav tako je z nameranim kulturnim domom. Nekateri jurjevskega možja se sedaj zavzemajo za to, da bi nosil novi kulturni dom ime Jurij, kar pa razbija enotnost pri gradnji doma.

menike, prirodne lepote in folklor Pomurja. V letošnji zdraviliški sezoni bo treba urediti tudi avtobusni promet z Radenci, razen tega pa seznaniti obiskovalce naših krajev z izletniškimi točkami: Središki breg, Bukovniško jezero itd. Da bo mogoče uresničiti vse sklepe občnega zbora, bo navezalo Turistično društvo v M. Soboti slike z vsemi turističnimi društvi v Pomurju.

-el

TELOVADBA • ŠPORT • ŠAH

SPOMLADANSKI CROSS V LJUTOMERU

Predzadnji nedeljo je Telovadno društvo »Partizani« v Ljutomeru priredilo spomladanski cross. Tekmovanja se je udeležilo 48 tekmovalcev, med katerimi pa je bilo opaziti: premalo članov, medtem ko članje sploh ni bilo.

Najboljši rezultati: Pionirji od 12. do 14. leta (400 m): Oton Zupc, Ljut. 1:15 minute; Feliks Masrič, Krizevci 1:18; Pionirke od 12. do 14. leta (300 m): Magda Vodička, Ljut. 1:35; Marjeta Kosi, Krizevci 1:25; Mladinci od 14. do 18. leta (900): Janko Strakl, Krizevci 3:17; Stanko Topolnik, Krizevci 3:20; Mladinke od 14. do 18. leta (400): Marija Magdič, Krizevci 1:25; Franciška Budja, Krizevci 1:26.

Člani so tekli skupaj z mladinci, ker niso imeli svoje proge. Prvi je bil na cilju Anton Balazič iz Krizevce.

Pohvaliti je potrebno TVD »Partizani« Krizevci, ki je tokrat poslalo v Ljutomer tekmovalce vseh oddelkov (razen članice) in društvo z Razkrižja. Crossa pa se niso udeležili tekmovalci iz Veržaja, Čveta in Zelovnih dveri.

A. C.

SPOMLADANSKI CROSS DIJAKOV ESS

Pred kratkim so dijaki ESS priredili spomladanski cross. Tekmovalcev je bilo 110. Med dijakinjami (500 m) so zasedle prva tri mesta: Jožica Borovič 1:35; Helena Matiš 1:45; Olga Koroša 1:45. Med dijaki (1.000 m) sta bila najboljša Alfred Matiš 2:47 in Zoltan Zrim 3:18.

Tekmovanje je bilo v okviru športnega dneva in tudi dostojna priprava za srednjošolsko tekmovalstvo v crossu, ki bo v Celju.

-ko

OKRAJNO TEKMOVANJE V AKADEMSKIH SESTAVIH

V nedeljo je bilo v M. Soboti tekmovalstvo društev »Partizani« za okrajno prvenstvo v akademskih sestavih (proste vaje, vaje z obroči, žogicami itd.). Na tekmovalstvo je bilo zastopanih 9 društev z 12, dobro izvedenimi točkami.

Ocenjevalna komisija je prisodila prvo mesto pionirkam Črenšovce (59 točk od 40 možnih), pionirjem M. Sobotice (39,60), mladinkam M. Sobotice (39,33) in članicam M. Sobotice (57,66). Pohvaliti je vredno zlasti vaška društva Črenšovci in Cankova (vsako je dalo po dve dobri točki), grajati pa je treba društva v Lendavi, Apačah, Radgoni in Belčinih, ki sploh niso poslali svojega zastopstva na tekmovalstvo, dasi imajo zelo ugodne pogoje za gojitve te športne panoge.

-ok

Nesreče in nezgode

Anton Rengoe, šestletni sinček krojača Rengoe iz M. Sobotice se je gugal na gugalnici, ki se je med guganjem podrla. Zlomil si je levo nogo pod kolenom.

Ludvik Bakoš, star 12 let, doma iz Puconec je med igranjem padel ter si zlomil levo nogo pod kolenom.

Ivan Banko, 16-letni mizarjski vajenec iz Strukovec je delal s skobelnim strojem in dobil hudo rano na levi podlehiti.

Vince Erniša, 71 let star iz Tešanovec je žagal drva na cirkularni. Po neprevidnosti mu je žaga hudo poškodovala več prstov desne roke.

Karel Luteršmit, 5 let star iz Puconec je pri igri padel in si zlomil desno nogo nad kolenom.

Jože Zrinski, 17-letni mizarjski vajenec je padel z višine 6 metrov in si poškodoval hrbtenico.

Alojzija Rajter, stara 65 let iz Kroga je padla pod voz, ko je peljala gnoj na njivo. Kolo ji je šlo preko roke in ji zlomilo levo nadehl.

Stanko Makoter, star 5 let iz Mote se je polil z vročo vodo in dobil hude opekline.

Soboški „Post Festum“ po nogometni tekmi

JUGOSLAVIJA : MADŽARSKA

Razumljivo je, da je bilo pred nogometno tekmo Jugoslavija : Madžarska povsod precej vroče krvi, ki so jo podžigala predvsem še neugodna prerokovanja. Tako tudi v M. Soboti ni zmanjkalo razburljivih epizod v nedeljo 29. aprila, ko se na budimpeštanskem Nép stadionu ni mogla odločiti tehnična zmaga niti na eno, niti na drugo stran.

V hotelu Zvezda so spustili v pogon kar dva radioaparata, kajti zanimanje za tekmo je bilo izredno veliko. Prvi radio je bil v gostilniškem lokalu, drugi pa v veliki hotelski dvorani. Vse bi bilo prav, če se ne bi pojavila med poslušalci — tako lahko trdimo — dva »tabora«. Prvi so hoteli poslušati naš, drugi pa madžarski prenos. Najbolj kritično je bilo stanje v dvorani, kjer so hoteli nekateri na vsak način poslušati prenos tekme v »domačem« jeziku. Tako je bilo mogoče slišati zdaj našega, zdaj madžarskega speakerja. Končno je bila mra polna. Prišlo je do nekaterih spolzkih opazk s strani tistih, ki so hoteli za vsako ceno slišati »domačega« napovedovalca. Upravnik hotela Zvezda, ki je hotel narediti potreben red s tem, da je zahteval naj prisotni poslušajo našo oddajo, je bil deležen nekaj pikrih pripomb, med drugim tudi te: — da ne bo več upravnik, za kar bomo poskrbeli »mi« itd. — Sicer je grožnja brezpomembna, kaže pa, da je nekaterim posameznikom še vedno malo mar vsestransko pravično sožitje, in da si našo demokratičnost skušajo tolmачiti svojim nazorom primerno. Vsem tem navdušenim »narodnjakom«, katerih imena se mi ne zdi potrebno navesti, le kratko vprašanje ob kraju: ali niste malo prenapeto razkazovali nečesa, kar vam manjka? Sobočan

NOGOMET

SAMO ZA LAS JE MANJKALO, PA BI ZMAGALI

Rudar (Trbovlje) — Sobota 3:2 (0:1)

Zadnjo nedeljo se je enajstotica Sobotice pomerila v nogometni tekmi za prvenstvo s trboveljskim Rudarjem in tesno izgubila 2:3 (1:0).

Naši so v Trbovljah dobro zaigrali, nesigurna je bila v igri le ožja obramba, kateri se ni posrečilo zadržati nevarnega napadalca domačinov Oprenika, ki ji je večkrat ušel in dvakrat poslal žogo v mrežo Sobotice na podoben način. Igra je bila v glavnem enakopostvna, v prvem polčasu so bili gostje celo v premoči in so zato dosegli vodstvo.

Oba gola za Soboto je dal Maučec, napad je v glavnem opravil svojo nalogo. Posebno se je odlikoval Zelko.

LJUTOMERSKI ŠAHISTI PORAZENI V STUDENCIH

Moštvo SK Ljutomer je odigralo prejšnjo nedeljo kvalifikacijsko tekmo za moštveno prvenstvo mariborskega okrožja z moštvom Svobode iz Studenc pri Mariboru in zabeležilo poraz: 2 in pol : 5 in pol. Posamezne partije so se končale: Majerič — Vengust 1:0 (po kontumaci); Audiš — Čisar A. 1/2 : 1/2; Peče — Novak 1/2 : 1/2; Golija — ing. Jalšovec 1:0; Kersnik — dr. Kaukler 1:0; Gobec — dr. Horvat 1/2 : 1/2; Kneht — Segula 1:0; Bezjak — Polič 0:1.

Tako bo v tekmovalstvu za okrožno šahovsko moštveno prvenstvo v Mariboru zastopalo Pomurje samo moštvo SK Sobotice.

C. A.

SAHOVSKE VESTI V KRATKEM

V soboto se je pričel v Ljubljani v Mariboru polfinalni turnir za prvenstvo posameznikov v LRS za leto 1956. Na mariborskem turnirju zastopa Pomurje priznani šahisti tov. Režonja iz M. Sobotice.

Končni vrstni red na turnirju kandidatov za svetovnega prvaka v Amsterdamu: Smislov 11,5, Keres 10, Geller, Spaski, Szabo, Petrošjan in Bronstein po 9,5, Panno in Filip po 8 in Pilnik 5 točk.

Zaradi finančnih težav posameznih šahovskih društev je tehnična komisija pri MOSO razpisala polfinalno tekmovalstvo za okrajno moštveno prvenstvo — v dveh skupinah. — Moštvo SD »Sobotice« je v I. skupini skupaj s »Svobodo« iz Studenc, »Obritnikom« iz Maribora in »Ptujcem«. — Zadnjo nedeljo so se soboški šahisti srečali doma z vrstniki »Ptujci« in jih zasluzeno premagali 4 1/2 : 3 1/2. — V nedeljo pa bodo šli v Ptuj in se tamkaj pomerili v 2. in 3. kolu s šahisti »Svobode« iz Studenc in »Obritnika« iz Maribora.

POKAŽITE »POMURSKI VESTNIK« SOSEDOM, ZNANEC IN SORODNIKOM — PRIPOROČAJTE SVOJ DOMAČI LIST — DA GA BODO BRALI V SLEHERNI POMURSKI DRUŽINI

Pomurski vestnik — Izdaja Casopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murki Soboti — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: M. Sobotice, Trubarjev drevored 3/II. — Telefon 4-38 Uprava in oglašni oddelki: Murska Sobotica, Koželjeva ulica 7 — Tel. 53 — Naročnina: četrtletna 190, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Tekoči račun pri Narodni banki 641-T-608 v M. Soboti — Tisk Pomurske tiskarne v Murki Soboti.

Vroče vreme se obeta!

V nedeljo popoldne bo v M. Soboti gostovala enajstotica celjskega »Kladivarja«, ki se bo v tekmi za prvenstvo mariborsko-važdinske nogometne lige pomerila z domačim klubom.

Igralci Kladivarja so, kakor je znano, v dobri formi, njihovo moštvo je okrepjeno, zato se nam v nedeljo obeta vroča tekma na soboškem zelenem polju.

Okrajna gasilska zveza Murska Sobotica

obvešča:

Gasilski festival v Mariboru, 4. in 5. avgusta t. l. bo v Mariboru II. Gasilski festival, kjer bo gasilstvo Slovenije množično nastopilo. Naša OGZ bo v sporedu nastopala s prostimi vajami, za katere so bili že izveščali vadiitelji iz vseh občinskih gas. zvez. Ker OGZ predvideva 500 nastopajočih, mora vsako društvo dati za ta nastop vsaj po dva svoja člana oz. članice. Priporočamo, da z vezbanjem vaj čimprej pričnete in svetujemo, da z vajami nastopate na vseh večjih prireditvah pred in po festivalu. — Hrana, prenočišče in prevozni stroški so za tekmovalce brezplačni.

Prireditve, PGD Radomerje ObGZ Ljutomer bo v nedeljo dne 15. marca dopoldne razvilo nov gasilski prapor. Slavnost bo spremljana s pestrim programom, zato vabimo društva, da se te letošnje prve slavnosti po svojih delegatih udeležijo. Začetek zjutraj ob 8. uri.

Titova Štacija. Gasilci, gasilke, mladinci, mladinke in pionirji! Sodelujte čim številneje pri prenosu štetnih palic našemu dragemu Maršalu!

Iz pisarne OGZ

Občinski mlin Krog razpisuje mesto HONORARNEGA RACUNOVODJE

Pogoji: nepopolna srednješolska izobrazba s petletno prakso v knjigovodstvu ali popolna srednješolska izobrazba brez prakse.

Trgovsko podjetje v prisilni likvidaciji »Branac«, Murska Sobotica, razproda poljedelske stroje in različne rezervne dele na

JAVNI DRAŽBI

ki bo 21. maja 1956 ob 9. uri v Štefana Kovača ulici 19.

Zadružniki, kmetovalci, ne zamudite ugodne prilike! Informacije dobite pri upravitelju likvidacijske mase Ernestu Štivanu.

Upravni odbor KZ Mačkovec

razpisuje mesto

UPRAVNIKA

in KNJIGOVODJE ZADRUGE

Nastop službe takoj. Plača po dogovoru. — Prošnje je vložiti na upravni odbor zadruge, kjer je mogoče dobiti tudi podrobnejša pojasnila.

Trgovsko podjetje na veliko

in malo »Usnje« M. Sobotice razpisuje mesto

RACUNOVODJE

Pogoji: popolna ekonomska srednja šola in 5 let prakse v knjigovodstvu. — Plača po tarifnem pravilniku.

Tedenski koledar

Nedelja, 15. maja — Jasna

Ponedeljek, 14. maja — Bonifacij

Torek, 15. maja — Zofija

Sreda, 16. maja — Janez

Četrtek, 17. maja — Jošt

Petek, 18. maja — Erik

Sobota, 19. maja — Vitoslava

Lunine mene: 17. maja ob 06 uri 15 minut prvi krajec. Gibanje sonca: 16. maja vzhaj sonce ob 04. uri 28 minut, zaide ob 19. uri 10 minut. Dolžina dneva — 15 ur 1 minuta.

KINO

MURSKA SOBOTA — od 11. do 13. maja ameriški barvni film »Beau Brummell«, od 15. do 17. maja italijanski film »Porca mizerija«.

LENDAVA — od 11. do 13. maja italijanski film »Slovo na postaje«, 15. in 16. maja angleški film »Hobson v škripci«.

GRAD — 15. maja ameriški film »Macao«.

CEPINCI — 15. maja avstrijski film »Ereica«.

RADGONA — od 12. do 13. maja ameriški vojni film »Stalag 17«, 16. in 17. maja nemški film »Grehe«, 19. in 20. maja ameriški barvni film »Charlesova letka«.

RADENCI — 12. in 13. maja ameriški film »Praznik v Rimu«, 17. maja nemški film »Strup v zoološkem vrtu«.

VELIKA POLANA — 15. maja ameriški barvni film »Koniec sveta«.

KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — 12. in 13. maja francoski film »Fanfan la Tulipe«, 16. maja ameriški film »Oženjeni no- oženjeni«, 18. in 20. maja italijanski film »Trubadur«.

MALI OGLASI

ISCEN. SLUZKINJO — Kovačević Marjan, Gor. Radgona, Apaška 15.

MANJSE POSESTVO, vinogradno, blizu glavne ceste, prodam. — Poizvedbe: Leder-majer, Moravci pri Ljutomeru.

ELEKTRICNO ZICO 121 kg aluminijasto 35 mm, TROFAZNI INDUSTRIJSKI STE-VEC in 100 cm. ISOLATORJEV prodam — Jožef Bernard, Trbovec — mlu. p. Videm ob Ščavnici.

KONJSKI VOZ, v dobrem stanju, nosilnost 1500 kg, ugodno prodam — Jožef Ficko, Boreča 7, p. Gorjci Petrovci.

POSESTVO, 2 ha 52 a — tudi nekaj gozda — pri Vidmu ob Ščavnici ugodno prodam (Rožički vrh nasproti Zadrugnega doma). — Informacije: Edvard Dittrich, M. Sobotica.

GOZD v Borecih pri Ljutomeru — 2 ha ob glavni cesti — prodam. Informacije: Di-belčar, Radenci.

POLOVICO POSESTVA, vinograd, njiva in travnik, prodam. — Vprašati Zenik 5, p. Videm ob Ščavnici.

POSESTVO 3,27 ha zemlje, hišo, gospodarsko poslopje, 15 minut od glavne ceste v bližini Miklavža pri Ormožu, prodam. — Alojz Zadravec, Zasavci.

MANJSE POSESTVO v bližini Rogoške Slatine — enonadstropna hiša, sadovnjak, vinograd z zlahno trto, prodam. Cena 1.500.000 din. — Naslov v upravi lista.

HISO z gospodarskim poslopjem in sadovnjakom na Krapju št. 52 prodam. — Vprašati: Ljutomer, Prešernova ul. 14.

ISCEN ZENSKO brez otrok staro okrog 40 let, ki bi me oskrbovala in pomagala pri obdelavi posestva. — Naslov v upravi lista.

GOSPODINJSKO POMOČNICO sprejme družina z enim otrokom. Služba s 1. junijem. Plača po dogovoru. Naslov v upravi lista.

NOVI VOZ nosilnost 1500 kg poceni prodam. — Matilda Bakan, Jurij 95, p. Rogoševci.

POSESTVO: vinograd, sadovnjak, njiva, gozd ter gospodarsko poslopje, vse v dobrem stanju, poslopje z opeko krito, 10 minut od glavne ceste, prodam. — Franc Rauš, Kukova 45, p. Juršinci.

TESAN LES 5 x 9 in 1 m³ desek prodam. — Stefan Vinčec, Adrijanci 89, p. Petrovci.

Več domačnosti v našo vas!

Cankar je napisal v Kurentu, ko je govoril o lepoti slovenske zemlje: »In še zvezde se ustavijo na svoji bleščeči poti, kadar se ozro na čudežno deželo pod seboj.« Brez dvoma mu je še po večletnem bivanju na Dunaju ostala v spominu podoba slovenske domovine, njenih vasi, skromnih hiš, pokritih s slamo in majhnimi okenci, katere je označila Vida Jerajeva z besedami:

»Navzgor se širi rožmarin, navzdol se nagelji vije, skoz okenca zagrajena večerno sonce sije.«

In čeprav je v času, ko je Cankar tako opeval slovensko zemljo, prodiral v naše vasi kapitalizem ter brezobzirno uničeval v svojem naglem

človeku, ko zagleda sredi slovenske vasi hišo s pretirano širokimi okni, ki je v bistvu le kombinacija mestne vile in kmečke hiše ter zato ne sodi v svojo okolico in moti enotnost vasi. Prav tako motijo tudi na pol razpadla kužna znamenja ter cerkve, od katerih predstavlja velika večina dragocene kulturnozgodovinske spomenike iz naše preteklosti. Marsikdaj je temu res vzrok pomanjkanje denarnih sredstev, največkrat pa gre za očitno malomarnost. In konec koncev moramo mirne duše priznati, da se je v zadnjem času stanje v naših vaseh močno spremenilo, ker so naše kmečke gospodinjice skoraj docela opustile cvetlične vrtove okoli svojih hiš. Prav tako krasi okno marsikatero kmečko hišo moderne zavese, povsem pa pogrešamo na njih staro znamenje slovenske vasi — nageljne. To značilno podobo slovenske vasi so nesli tudi v druge slovenske pokrajine. Končno ne smemo pozabiti, da so rože ne samo zunanji okras hiše, ampak razodevajo tudi celotno podobo gospodinjice. Nehote nam kaže lepo urejen, pa čeprav skromen cvetlični vrt tudi urejenost in čistost znotraj hiše. V tem pogledu bi se morali zgleđovati predvsem po Švici. Tisti, ki so to državo kdajkoli obiskali, vedo povedati precej o tem, kako tamkaj vsako, še tako skromno kmečko hišo, krasijo živobarvne rože.

Posebno vprašanje predstavlja podeželska pokopališča, ki so marsikje v precej žalostnem stanju. Tudi zanje ne bi bilo treba večjih sredstev, ampak le morebiti več smisla za urejenost, ki bi na prvi pogled kazala tudi srčno kulturo prebivalstva.

Prav tako opažamo na sprehodu po naših vaseh, da je v zadnjem času že sama zunanost kmečkih hiš marsikje precej žalostna, čeprav bi bilo treba le nekoliko beliva, da bi dobila zunanost drugačno lice. Ne smemo pozabiti, da so naše babilice same čistile svoje hiše ob praznikih. Čemu smo začeli opuščati to staro navado, ki kaže izreden smisel za preprosto čistost doma?

Z vsem tem so naše vasi skoraj docela izgubile svojo nekdanjo prijetno domačnost. Posledica vsega tega je, da so danes naše vasi posebnost v bližini mest le še nekakšna vmesna naselja med mestom in tipično slovensko vasjo. In posledica tega je zopet, da mora zbiralec ljudske materialne in duhovne kulture v oddaljenejše predele našega podeželja, kjer so se ohranile ljudske umetnine in pridobitve ljudske materialne kulture v večji meri.

Pretirana modernizacija naše vasi, ali kakorkoli naj že

imenujemo te pojave, na naše podeželje nikakor ne vpliva pozitivno. Če bo šlo v tem pogledu tako dalje, nastaja resno vprašanje, kakšna bo podoba naše vasi čez petdeset let. Ne pozabimo, da se tip slovenske vasi v posameznih predelih naše domovine ni izoblikoval večeraj, ampak se odraža v njem prizadevanje več rodov.

Naša zemlja bo tem privlačnejša za tujce, čim bolj bo ostala pristna in čim bolj bo znala ljudem od drugega pokazati svojo starodavnost. Slovenci sicer nismo imeli v zgodovini takih bojov, ki bi nam na zunaj kdove kako bogatili našo zgodovino. Izjemo predstavljajo poleg nekaterih skromnih prejšnjih poizkusov osamosvojitve le NOB. Imamo pa svojo notranjo zgodovino, ki nam kaže žrtve in trpljenje, obenem pa tudi radost do življenja naših prednikov.

„S naravo k novemu človeku“!

V soboto zvečer 21. aprila so se zbrali za gimnazijo taborniki rodu »Veseli veterani« in proslavili svoj praznik.

22. april je Starešinska uprava združenja tabornikov Slovenije proglasila za dan tabornikov. Ta dan je obletnica ustanovitve skupščine Združenja tabornikov. Od tega dne je minilo pet let, kar je bila v Ljubljani ustanovljena naša organizacija. In danes? Vem, poznate nas, poznate naše platnene hišice, poznate našo organizacijo. Naša slovenska organizacija je v petih letih svojega obstoja in delovanja prehodila lepo pot, ki je zahtevala mnogo požrtvovalnosti in dela. Naša taborniška organizacija je mladinsko-vzgojna organizacija in ima v svojih vrstah ljudi od prvošolskih let do visoke starosti. Največ je v njej mladine. Namen taborniške organizacije je, da vzgoji dobre, zdrave in plemenite

ljudi! Taborniki se učimo v naravi. Saj je radost v naravi lepša, petje bolj zveneče in naše misli bolj jasne med gozdovi, v planinah in ob naših jezerih. Vsak prosti čas gremo v naravo. Kdor je enkrat nad seboj občutil svobodno nebo, polno zvezd, užival toploto tabornega ognja, ta se bo oklenil življenja v naravi. Naše življenje je preprosto, zdravo in svobodno.

Naše geslo je: »S naravo k novemu človeku!« Res, redno se bomo učili iz narode — narave, saj je ta brez laži in brez pretiravanja. Vse, kar se naučimo, povežemo z življenjem in naravo, katere del smo tudi mi.

Pripomogli bomo tudi, da bodo ostali ljudje — »metaborniki« spoznali lepoto taborniškega življenja. Širili bomo taborniške ideje in pomagali, da bodo še po drugih krajih Prekmurja veselo zagoreli taborni ognji.

Srečno!

ar

TO, KAR JE ZNANO,

PA VEDNO POZABLJAMO

...da veže Sueški prekop Sredozemsko in Rdeče morje in je dolg 160 km, globok 12,9, širok pa 45—135 m. Zgradili so ga v letih 1859—1869 po prizadevanju Francoza F. Lessepsa.

...da je bila Pitija vedeževalka v stari Grčiji v Apolonovem templju v Delphi, ki je govorila dvomcem prerokstva. Zato še danes pravimo vsemu dvomcemu, nerazumljivemu — pitjsko.

...da je ekvinokcij latinski izraz za enakonočje, to je čas, ko sta noč in dan enako dolga. Imamo pomladanski ekvinokcij 21. ali 22. marca in jesenski ekvinokcij 22. ali 23. septembra.

...da je oreh vrsta sadja, ki izhaja iz Perzije in Kavkaza. Uspeva predvsem v toplejših krajih. Drevo doseže starost 200 do 300 let, zraste pa 15 do 20 m visoko.

...da je pav kokosjega rodu in izhaja iz Indije. Samec ima 120 cm dolg rep, medtem ko je samica podobna rjavi puri.

Več domačnosti v naše hrame! — misel, katere se kaže oprijeti

(Foto Kološa)

razvoju staro patriarhalno podobo slovenske vasi ter uničil tudi Cankarjevo družino, je Cankar vendarle nosil v srcu vse do smrti tisto idilo slovenske vasi, ki mu je ni mogel uničiti niti najbrezobzirnejši boj za vsakdanji kruh.

Od tedaj je minulo precej let, družba in razvoj sta spremenila marsikaj, tempo življenja je zlasti v zadnjih desetih letih izredno nagel in podoba slovenske vasi se je bistveno spremenila. Marsikdaj so zahtevale to spremembo družbene prilike, marsikaj pa je predručal človek, bodisi ker mu je tako naravovalo življenje samo, bodisi ker je delal v neki pretirani vnemi po »moderni«.

Ko hodi človek danes po naših vaseh, mora opazovati take spremembe na vasi največkrat z bridkostjo v srcu. Razveseljuje ga pogled na mlatilnice, ki so zamenjale pokanje cepcev, sejalnike in traktorje, ki prodirajo v našo vas. Prav tako se mora razveseliti ob pogledu na betonirane gnojnične jame, ki kažejo, da v vas vendarle prodirajo novi nazori o zdravstvu. Neprijeten občutek pa se mora prebuditi v vsakem

Nekaj za obiskovalce soboškega kina, nekaj pa tudi za kino podjetje

Menda ga ni odraslega Sobočanca ali Sobočanke, ki si v teh letih, odkar imamo kino, ne bi ogledal vsaj enega filma (razen morda kakšnega izjemnega, notornega sovražnika te najmoderneje tehnike in hkrati umetniške pridobitve človeštva — če je še kje kak!). Se pravi, da je kino zlasti v našem mestu, kjer nimamo ravno mnogo drugih prireditvev, posebno važno vzgojno in kulturno pribežališče, oziroma bi tako vsaj moralo biti.

Z našim kinematografom pa ni vedno tako. Najprej nekaj o sporedu. Pregledali smo ga za nazaj od začetka leta in še naprej do konca junija. Za dosedanja program je značilno, da je bil pretežno zabavnega značaja, sicer razen nekaterih filmov ni naravnost odbijal, kaj posebnega pa tudi ni prinesel. Le redke so bile izjeme, da smo lahko gledali res kvalitetne filme, filme, ki ostanejo v spominu. (Julij Cezar, Tereza Raouin, V dolini bobrov, Krvava pot, Romeo in Julija, Sužnji, Pesem s Kumbare.)

Podobno kakor za pretekli

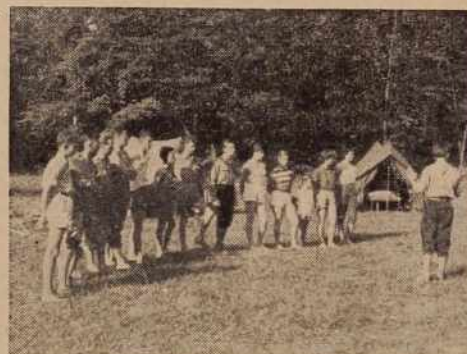
Svojevrsen „rekord“ v soboški porodnišnici

Kdor redno prebira soboško kroniko v našem listu in zasleduje poročila o rojstvih, ta nam bo pritrdil, da imajo v porodnišnici soboške bolnišnice vedno dovolj dela in da je redke koledarski dan, ko ne bi v porodnišnici zagledal luč sveta novorojenček. Toda dogodka, podobnega temu v noči od 4. na 5. maj, pa tudi v soboški bolnišnici ne pomnijo, zdravniki pa pravijo, da so zelo, zelo redki tudi v velikih porodnišnicah naše ožje domovine, v Ljubljani, Mariboru.

spored, lahko rečemo tudi za prihodnjega, kolikor ga do konca junija poznamo. Lahko, da ne zapišem plehek zabavni žanr (Grof Monte Cristo, Don Juan in še kateri). S kavbojkami nam je v prvih šestih mesecih bilo še kar prizanešeno, s slabimi kavboj-

S naravo k novemu človeku — lepo geslo naših tabornikov. Toda res, zaručeno naj bo s hotenjem: o taborniške orle čim več mladih ljudi!

(Foto Kološa)

kami namreč (kajti obstajajo tudi dobri kavbojski filmi, n. pr. Poštna kočija, Točno opol-dne).

Seveda razumem težave, ki jih ima kino podjetje pri nabavi filmov in ki so včasih

ali pa celo večkrat tudi objektivnega značaja, zlasti komercialna stran. Mislim pa, da bi se dalo z večjim stikom nreko občinstva, zlasti pa s pomočjo komisije ali odbora, ki je bil imenovan pri Svetu za prosveto in kulturo ObLO, doseči tisto pravilno soglasje

med potrebami podjetja in zahtevami občinstva, ki mu nikakor ni vseeno, za kak film izda prisluženi denar.

Morda bo bralca zanimalo, katera filmska produkcija je v našem kino podjetju prevladovala, oz. kakšno je bilo razmerje med njimi (za absolutno točnost podatkov ne odgovarjam, ker sem jih zbral po časopisu in utegne biti za kako nepomembno številko diferenca).

Prevladovali so ameriški (15), za njimi so francoski, jugoslovanski, italijanski (po trije), dva v italij-francoski koprodukciji ter po eden angleški, nemški, madžarski, angleško-italijanski in jugoslovansko-norveški. Do konca junija pa bomo videli še šest ameriških, 2 francoska, 2 italijanska ter po enega sovjetskega, madžarskega, švedske-

ga, avstrijskega in francosko-mehiškega.

Razen sporeda pa, ki mu lahko to in ono očitamo vsaj z relativnega stališča, ima naš kino pomanjkljivosti, ki bi se z malo volje dale hitro odpraviti. Tako je n. pr. to včasih zelo slab, kljub temu, da je dvorana akustična; potem nastopijo med predvajanjem motne slike (kamera). Posebno poglavje pa so prevodi napisov posameznih filmov, ki jih podjetje dobiva večinoma od distribucijskih podjetij iz sosednjih republik. Tako je n. pr. nekaj dni bilo napisano na lepaku za film Romeo in Julija samo Romeo i Julija. Pozneje so to napako popravili. Slovenski naslov filma Pesma za Kumbare je Pesem s Kumbare in ne Pesem iz Kumbare. Najhuje pa je bilo z naslovom »Mitoc«. Film bi moral nositi naslov »Podkupnina« (angl. »The Bribe«). Ker pa je podjetje dobilo propagandni lepak v hrvaščini in ker Hrvati imenujejo podkupnino »mitoc«, so ga enostavno prepisali in tako smo pač gledali film »Mitoc«.

Poseben problem je tudi prodajanje filmskih vstopnic. (Tega morda ni krivo toliko samo podjetje, temveč tudi nediscipliniranost obiskovalcev. Pač pa bi moralo dati iniciativno za red podjetje samo.) Skoraj v nobenem mestu v Sloveniji ni več nepotrebnega prerivanja pred blagajno, temveč se vsi postavijo v vrsto in tako gre tudi prodaja hitreje od rok. Ne bi tega poskusili tudi v Soboti?

Končno še to: V primeru, da se filmski trak utrga in je treba čakati, bi lahko službenec podjetja zadelo pojasnil in prosil opravičila. To bi bilo kulturno in vredno posnemanja tudi drugod v Sloveniji.

-im-

Iztok Ayvec:

MESTNE RAZGLEDNICE

IZ

ITALIJE

(Vtisi s potovanja)

HIRAJOČE MESTO

Ze zgolj to, da se lahko sprehajaš danes po prometnih cestah Trsta in brez bojazni govoriš slovensko, mi je ob zopetnem obisku tega po svoje silno zanimivega mesta dalo slutiti, da tu ni več tako kot nedavno tega. Zlasti pa ne tako, kot prva povojna leta, ko nisi smel s prijateljem črhniati besedice v materinščini. Celo na Aegedottu, znanem promenadnem shajališču, kjer je vedno kar mrgolelo neofašističnih prenapetežev in izzivačev, lahko danes ne le polglasno, marveč povsem običajno govoriš v slovenščini. In ni se ti treba bati, da bi od kod priletela kľofuta, ali da bi te kdo premlatil, kot je to bilo takrat povsem običajno. Sicer se tu in tam še marsikdo ozre za teboj in te gleda z izbuljenimi očmi, češ od kod si se vzel. Toda taki ljudje se bodo morali slej ko prej sprijazniti z dejstvom, da v Trstu živi dva naroda, ki bi morala imeti enake pravice, če jih zdaj še nimata.

Se nekaj je, to sem lahko prav tako opazil, kar daje videz, da v Trstu ni več tako kot je bilo brž po vojni. Iz nekdanjega živahnega mesta, katerega veletirgovski utrip so Amerikanci umetno vzdrževali, se je Trst po njihovem odhodu ponovno spremenil v umirajoče, skratka mrtvo mesto.

Pri sprehajanju ob pristanišču le redko lahko zagledaš kako trgovsko ladjo. Pristanišči težaki — »facehini« jim pravijo — molče sede ob pomolih ali v brezračnih krčmah, katerih je mnogo in kdaj pa kdaj malce »pofilozofirajo«. Toda njih filozofija je silno preprosta: hrepenenje za delom, po nekdanj živahnem pristanišču, po ladjah...

Danes Trst še daleč ni tista luka, ki je bila izhodišna točka svojega srednjeevropskega zaledja. In to odmiranje se je spet začelo takrat, ko je ponovno pripadel Italiji. Njegovo gospodarsko umiranje pa prav gotovo ne bosta preprečili niti dobljeni ladji »Saturnia« in »Vulcania«, katerima je Trst postal matična luka.

Tudi promet ni v Trstu tak, kot je recimo v Vidmu, čeprav je skoraj štirikrat večji od njega. Le tramvaj, ki sicer

ni bil tako dotrajal kot ljubljanski, so zamenjali trolejbusi, ki vozijo skoraj po vseh cestah. Na križiščih so svetleči semaforji zamenjali še tistih nekaj prometnih milicnikov, ki so utrjeno krilili z rokami...

Dela za vse pa v Trstu že zdavnaj ni dovolj. In, ali je potem kaj čudnega, sicer je to sila žalosten pojav, če je v Trstu čedalje več menažerjev delovne sile, ki snubijo tržaške delavce za delo v avstralskih rudnikih in

S poti po Italiji — Katedrala v Milanu

gozdovih? Število izseljenih bo menda kmalu doseglo višino deset tisoč...

Kako žive Slovenci v Trstu?

Razen tistih, ki so v najodločilnejših trenutkih izgubili vero v pravičen boj in napore svoje domovine za izgradnjo socializma, so ostali strnjeni okoli Slovenske gospodarsko-kulturne zveze.

Njih željo po materinski besedi pa goji in plemeniti Slovensko narodno gledališče, ki ima svoj sedež v Trstu, gostuje pa tudi po vseh krajih bližnje in daljne okolice. Čeprav do nedavnega brez lastne strehe, opravlja svoje kulturno poslanstvo v veliko zadovoljstvo zamejskih Slovencev. Sedaj pa igrajo na odru nove, prav lepe dvorane na Stadionu 1. maja pri Sv. Ivanu, predmestju Trsta.

Prav takrat, ko sem bil v Trstu, je bila premiera Cankarjevega »Martina Kačurja« v dramatizaciji Branka Babiča. In predstava je bila — pravo doživetje. V vsakem oziru. To so potrdili tudi gledalci, ki so z velikim občudovanjem hlastali za čisto, zvonečo Cankarjevo besedo...

Trst pa je sicer glede zunanjega videza ulic in izložb prav podoben ostalim italijanskim severnim mestom. Borba za prodajo blaga in najrazličnejših izdelkov, vsakdanja borba za kupca, je morda precej hušja in neizprosnejša kot drugje. To pa seveda iz razumljivih razlogov.

Niso redki primeri, da je trgovec pripravljen poslati ponoči, s posebnim avtomobilom iz Trsta v Milano po blago za obleko določenega vzorca, ki je morda nekemu všeč, pa ga trenutno nimajo na zalogi, samo da bi lahko kupcu drugi dan ustregel...

Jasno pa je, da je Trst pristaniško mesto. Z vsemi sončnimi in senčnimi stranmi ter strastmi. To je zaznavno že, če po ničemer drugem, po vonju slanega in včasih ne prav prijetno dišečega morja...

Najbolj me je razveselil prijatelj, ki mi je med pogovorom o vsem mogočem dejal: »Ti, veš, da dobivam sedaj tvoja pisma brez vsakih komplikacij in neveščnosti, čeprav napišeš na pismo poleg »Trieste« še tudi »Trst«. Se ni dolgo tega, ko so mi na pošti zaradi tega delali neljube težave!«

Všeč mi je bila ta, čeprav še neznatna sprememba.

Kot kaže, se pojem aktivne koeksistence uveljavlja tudi v Trstu, kljub še nekaterim pojavom in dogodkom, ki imajo vse prej kot tako obeležje. Tisti, ki so povzročitelji takih in podobnih šovinističnih izpadov, bodo kajpada slej ko prej ostali v manjšini...

(Konec prihodnjič)